

ΑΣΤΕΓΝΩΤΟ ΔΑΚΡΥ

Γ. ΑΘΑΝΑΣ

ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑ 1971

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,,

**ΑΣΤΕΓΝΩΤΟ
ΔΑΚΡΥ**

Γ. ΑΘΑΝΑΣ

ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΑΘΗΝΩΝ

Α Θ Η Ν Α 1 9 7 1

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ “ΕΣΤΙΑΣ,,

Μνήμη

του αδελφου μου Θεοδοσίου
που τιμήσε τον Έλληνα σαν άνθρωπος
και τιμήσε τον Άγγλο σαν Έλληνα.

ΑΣΤΕΓΝΩΤΟ ΔΑΚΡΥ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

<i>ΠΡΟΛΟΓΟΣ</i>	7
ΠΡΟΑΙΣΘΗΜΑ	16
ΜΟΥ ΛΕΝ ΠΩΣ ΕΧΕΙΣ ΦΥΓΕΙ	18
ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ	20
ΚΑΙ ΣΕ ΘΡΗΝΩ	21
ΛΥΓΜΟΙ	22
ΕΣΥ ΠΟΥ ΠΑΣ;	23
ΤΟ ΤΡΙΠΤΥΧΟ ΤΗΣ ΤΥΨΗΣ	24
ΔΕΝ ΕΙΣΑΙ ΕΚΕΙ!	27
ΑΧ, ΖΟΥΝ!	28
ΝΑ ΒΙΑΣΤΩ...	29
«ΖΗΣΕ»!	30
ΑΔΩΡΗΤΑ ΔΩΡΑ	32
ΤΟΥ ΚΑΚΟΥ	33
ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗ ΜΗΤΕΡΑ,	34
ΜΙΚΡΗ ΕΛΕΓΕΙΑ	36
ΕΥΘΥΝΕΣ	38
ΠΩΣ ΒΙΑΣΤΗΚΕΣ	40
14 ΜΑΪΟΥ 1961	41
ΤΟ ΘΑΜΑ	42
Η ΣΙΩΠΗ ΜΑΣ	43
ΕΣΥ	44
ΚΑΙ ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙ	45
ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ	46
ΤΩΡΑ	47
ΖΗΣ	48
ΠΙΚΡΕΣ ΕΓΝΟΙΕΣ	49
ΓΙΑΣΕΜΙ	50
ΣΤΗ ΔΡΥ ΜΑΣ,	51

ΕΝΑ ΣΟΥ ΜΗΝΥΜΑ	52
ΣΕ ΤΡΙΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	54
ΔΙΧΩΣ	55
ΑΠΕΞΩ ΑΠ' ΤΟ ΠΑΡΑΘΥΡΟ ΤΟΥ	56
ΣΤΟ ΔΩΜΑΤΙΟ ΤΟΥ	58
ΤΑ ΓΙΑΣΕΜΙΑ ΤΟΥ	60
ΤΟ ΧΡΥΣΟ ΦΛΟΥΡΙ	62
ΤΑ ΜΑΛΛΙΑ ΤΟΥ	64
ΓΙΑΤΙ;	66
Η ΠΙΚΡΗ ΚΟΡΦΗ	68
ΑΠΟΔΗΜΕΙ	70
ΚΑΙ ΝΑ 'ΡΘΩ	72
ΠΙΟ ΠΟΛΥ	74
«ΠΡΕΜΙΕΡΑ»	75
ΕΠΕΤΕΙΟΣ	76
ΤΡΕΜΩ	77
ΤΙ ΧΑΡΟΥΜΕΝΑ ΠΟΝΩ!	78
ΜΑ ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΑ	79
ΕΛΑ ΕΝΑ ΒΡΑΔΥ	80
ΕΝΑ ΒΡΑΔΥ ΣΤΗ ΓΑΡΙΤΣΑ	82
ΣΤΗΝ ΚΥΡΙΑ Α	84
ΠΟΣΟ ΠΙΟ ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΕΣ	85
ΘΥΜΗΤΙΚΕΣ ΦΡΟΥΡΕΣ	86
ΠΟΛΛΩΝ ΚΑΡΔΙΩΝ	87
ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ	88
ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΜΑΣ	90
ΠΑΛΙ ΘΕΛΩ ,ΑΓΑΠΗ, ΝΑ ΤΟ ΠΗΣ	92
ΠΩΣ ΜΟΥ'ΛΕΙΨΕΣ	93
ΟΥΡΑΝΙΟ ΦΩΣ	94
ΚΡΥΦΟΜΙΛΩ	96
ΟΛΗ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΧΑΡΑ	97
ΠΑΡΗΓΟΡΙΑ ΚΡΥΦΗ	98
ΚΑΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΑΣ ΦΕΡΩ	100
ΣΑΝ ΗΛΙΟΣ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ	102
Η ΠΕΝΑ ΤΟΥ	103
Η ΔΑΦΝΗ ΤΟΥ ΚΗΠΟΥ ΜΑΣ	104
ΠΑΛΙ ΚΑΙ ΠΑΛΙ	105

ΣΤΕΡΝΟ ΔΑΚΡΥ	106
ΔΕΝ ΗΡΘΕΣ	107
ΟΛΟ ΤΟ ΦΩΣ, ΟΛΟ ΤΟ ΣΚΟΤΟΣ	108
ΤΟ ΠΡΟΣΜΕΝΩ	109
ΜΕ Τ'ΑΝΘΗ	110
ΜΝΗΜΕΙΟ	111
ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ	112
ΜΑΥΡΗ ΜΝΗΜΗ	113
ΜΟΙΡΟΛΟΓΗΤΡΕΣ	114
ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ ΣΤΑ ΜΑΛΛΙΑ ΤΗΣ	115
ΑΓΚΥΡΑ	116
ΦΕΡΟΑΙ ΝΗΣΟΙ	117
ΑΓΙΟΣ ΤΑΦΟΣ	118
ΣΟΥΛΑΜΙΤΙΣ	119
ΕΛΣΑ ΒΕΣΤΜΠΕΡΓΚ.	120
ΕΛΑΤΑ! ΕΛΑΤΑ;!	122
ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ	125
ΠΑΛΗ ΜΕ ΤΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΤΗΣ ΑΡΝΗΣΙΑΣ	126
ΠΑΛΙΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ	130
ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙΣ	134
ΟΤΑΝ Σ'ΕΧΑΣΑ	136
ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ	138
ΜΑΖΙ	140
ΑΠΟΘΕΩΣΗ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ	142
ΕΝΑ ΠΟΙΗΜΑ	144
ΤΟ ΨΗΛΟΤΕΡΟ ΣΚΑΛΟΠΑΤΙ:	146
ΤΟ ΚΛΕΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟ ΜΑΡΜΑΡΟ	150
ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ:	157

Μπορῶ νὰ ξέρω ὅτι ὁ Ποιητὴς δίστασε πολὺ νὰ φέρῃ σ' εὐρύ-
τερη δημοσιότητα τοὺς στίχους τούτους. Προτιμοῦσε νὰ δια-
τηρήσουν τὸν οἰκογενειακό τους, ἀποκλειστικά, χαρακτήρα. Θρηνεῖ
κανεὶς τοὺς ἀναπαυμένους δικούς του στὸ ἄδυτο τοῦ σπιτιοῦ καὶ
τῆς καρδιᾶς του...

Ἐνάμεσα στὰ χειρόγραφα τοῦ βιβλίου («Ἀστéγνωτο Δάκρυ») βρῆκα τὸ παρακάτω χαρακτηριστικὸ κείμενό του:

«Τὰ ποιήματά μου αὐτά, πὸ ἐπιγράφω («Ἀστéγνωτο Δάκρυ»),
δὲν εἶναι ἄλλο τί παρὰ τὰ συγκομμένα ἐκεῖνα μοιρολόγια πὸν ξε-
φωνοῦμε αὐθόρμητα, πηγαῖα, ἀνεξέλεγκτα, τὴν ὥρα τῆς κηδείας
τοῦ ἀγαπημένου μας, μὴ δυνάμενοι νὰ πιστέψουμε ἀκόμα τὸν ὀρι-
στικὸ διαπαντὸς χωρισμό... Τὶς τραγικὲς ἐκεῖνες στιγμὲς στρι-
φογυρίζουν στὴ σκέψη μας ἀθέλητα, ζωηρὲς ἀναμνήσεις ἀπὸ τὴ
ζωή του, ἀπὸ τὴ ζωὴ μας. Καὶ κάθε τόσο μᾶς συγκλονίζει ἓνας
στεναγμὸς πόνου, ἓνα ἀναφυλλητὸ ὀδύνης. Μᾶς ξεφεύγει ἓνα ξε-
φωνητὸ ἢ ἓνας ψίθυρος μοιρολογιοῦ.

Δέκα χρόνια πέρασαν... Ὅμως γιὰ μένα ἡ κηδεῖα τοῦ Ἀδελ-
φοῦ μου δὲν ἐτελείωσεν ἀκόμα. Ἐξακολουθῶ νὰ τὸν ξεπροβοδίζω
ἀπὸ τὴ ζωὴ μας πρὸς τὴν Αἰώνια Ζωὴ μὲ τὸν πόνου μου ἀμείωτο,
μὲ τὸ δάκρυ μου ἀστéγνωτο. Ἄλλοτε ξεφωνίζω, κι ἄλλοτε ψιθυ-
ρίζω, κι ἄλλοτε σωπαίνω τὰ μοιρολόγια μου. Πῶς βρέθηκε νὰ τὰ
ᾄξω καὶ γραμμένα, πολλὰς φορές, δὲν μπορῶ νὰ τὸ καταλάβω...»

Εἶναι, ἴσως, μοναδικὸ ἓνα βιβλίον ὅπου ἀδερφὸς θρηνεῖ τὸν
ἀδερφό του. Ἀλλὰ μοναδικὸς δὲν ἦταν, τάχα, κι ὁ στενός, ἀγαλά-

ρωτος δεσμός πού τούς ἔδενε στή ζωή; Παρόλο πού εἶχαν ἀπό φυσικό τους μιὰ βασική διαφορά: Ὁ ἓνας ἦταν («ἔσωστρεφής»), ἐκλεκτικός σέ ὅλα — καί στίς φιλίες. Ἦταν ἀριστοκράτης. Ὁ ἄλλος («ἐξωστρεφής»), ἀνοιχτόκαρδος, παραδομένος ὀλόψυχα στήν ἀγάπη τοῦ κοινοῦ — δημοκράτης. Ὑπῆρχε ὅμως μεταξύ τους, πιά βαθιά κι ἀπ' τὸ αἷμα, ἀπόλυτη ψυχική συναρμογή, ἀδιάσπαστη, ἀδιατάρακτη. Γιατί, παρὰ τίς παραπάνω διαφορές, τὸ προσεπικτήτο φῦραμα παιδείας καί πείρας, πού διαμόρφωσε στή διαδρομή τῆς ζωῆς τους τὸ χαρακτήρα τους, ἦταν τὸ ἴδιο ἀγνό, τὸ ἴδιο διαλεχτό, τὸ ἴδιο καλὰ δουλεμένο...

Πέρασαν τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς ζωῆς τους μαζί στήν ἴδια στέγη, στό ἴδιο τραπέζι. Μὲ τὴν ἴδια εὐγένεια ψυχῆς, τὴν ἴδια θέρμη καρδιάς, τὴν ἴδια καλλιέργεια πνεύματος. Κι ἀκόμα, τὴν ἴδια ἀπέχθεια γιὰ τὸ κακὸ καὶ τὸ ἄσχημο.

Προσπαθοῦσαν νὰ εἶναι ἀχώριστοι, σὰν νὰ μὴ χόρταινε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο. Μὰ κι ὅταν τῆς ζωῆς οἱ ἀνάγκες τούς χώριζαν, πάλι ἀχώριστοι ἔμεναν... Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς «Ἀκρόπολης» τοῦ Γαβριηλίδη, ὅπου νεαροὶ συντάκτες εἶχαν κάνει τὴν πρώτη δημοσιογραφική τους ἐξόρμηση, ὁ Ζαχαρίας Παπαντωνίου εἶχε ἐπισημάνει τὴ συμπαθητικὴ «δίδυμη» παρουσία τους. Καὶ διασκέδαζε σκιτσάροντας πρόχειρα σὲ δημοσιογραφικὸ χαρτὶ τὴ μιὰ μορφή ἐντελῶς πλάϊ στήν ἄλλη — προφίλ. Ἔβαζε ὀλόγυρα, κορνίζα, τὸ κάστρο τοῦ Ἐπάχτου κι ἀποκάτω τὴν ἐπιγραφή: «Τὸ Ἀδελφάτο τῶν Ναυπακτίων». Ὑπῆρχαν πολλὰ τέτοια σκίτσα στό ἀρχεῖο τους στή Ναύπακτο ἀλλά, δυστυχῶς, κἀηκαν κι αὐτά, μαζί μὲ ὅλα τ' ἄλλα τους χαρτιά, στὸν ἐμπρησμό τοῦ σπιτιοῦ τους τὸ 1944. (Ὁ Πατέρας τοῦ Ζαχαρία, Λάμπρος Παπαντωνίου, εἶχε νῦν ὑπηρετήσει δημοδιδάσκαλος στή Ναύπακτο, ὅπου καλλιέργησε φιλικὸς δεσμούς μὲ τὴν οἰκογένεια Ἀθανασιάδη Νόβα).

Ἐπειτα ἀπὸ τέτοια ψυχικὴ καὶ βιοτικὴ ταύτιση, φυσικὸ ἦταν ὁ πρόωρος, ξαφνικὸς θάνατος τοῦ μικρότερου ἀδερφοῦ νὰ

συνταράξη ὡς τὰ μύχια τὸν ἄλλον. Νὰ τοῦ ἀνοίξη πληγὴν ἀγιά-
τρευτη. Νὰ τὸν συμποτίσῃ ἀπαρηγόρητον πόνο. Νὰ τοῦ πλημμυ-
ρίσῃ γιὰ πάντα τὰ μάτια μὲ «ἀστέγνωτο δάκρυ».

Καθὼς μᾶς δείχνουν οἱ χρονολογίες πὸν σημειώνει ὁ Ποιη-
τὴς στὰ χειρόγρατά του, ἀμέσως μετὰ τὸ δυστύχημα κάνει ἓνα
ταξίδι αὐτοπαρηγοριᾶς στὴν Ἡπειρο, στὸ Ζαγόρι — πατρίδα
τῆς πατρογονικῆς του γενιᾶς. Γυρίζοντας ἀπὸ ἐκεῖ, φεύγει γιὰ τὸ
Saint Vincent τῆς Βορείου Ἰταλίας, ὅπου εἶχε συγκληθῆ τὸ
χρόνο ἐκεῖνο στενὸ Συνέδριο τῆς Κοινότητος Εὐρωπαϊῶν Συγγρα-
φῶν πὸν εἶχαν ἐκλέξει μέλος τοῦ Διοικητικοῦ τῆς Συμβου-
λίῳν. Καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ Συνεδρίου ἀποσύρεται σὲ κάποιον ἀπό-
μερο χωριό, τὸ *Prè Saint Didier* τῆς Ἀόστας, στοὺς ἰταλικοὺς
πρόποδες τοῦ *Monte Bianco*.

Στὴν ἀπόλυτη μοναξιά τοῦ ξένου αὐτοῦ τόπου μπόρεσε ὁ
ἀδερφὸς ν' ἀναπολήσῃ, ὅπως ἤθελε, τὴ ζωὴ του μὲ τὸν ἀδερφὸ
ἀπερίσπαστα, πονεμένα, ἀχόρταγα. "Ὀλη τους τὴ ζωὴ πού, ἐπει-
δὴ εἶχε φτάσει στὸ τέρας, ἔπαιρνε τὴ γοητεία ἀνεπανάληπτου ὀνει-
ρου. "Ὀλες τὶς ἀναρίθμητες λεπτομέρειες, ἀπὸ τὸν καιρὸ (σὰ νὰ
ἦτανε χτές...) πὸν κρατημένα ἀπ' τὸ χέρι χοροπηδοῦσαν ἀμέριμνα
μὲ τὴ σάκκα στὸ νῶμο γιὰ τὸ πρῶτο σκολεῖό τους, ὡς τὴν ὥρα τοῦ
πικροῦ ἀποχωρισμοῦ στὸ κοιμητήρι μας πίσω.

Στὸ *Prè Saint Didier* γράφτηκαν καὶ τὰ πρῶτα ποιήματα
τῆς συλλογῆς τούτης τὸν Ἰούλιο τοῦ 1961 (ὁ Μῆστος εἶχε πεθάνει
τὸ Μάιο, στὶς 14). Κι ὁ «μακρόσυρτος θρηῆνος» συνεχίστηκε ὅλα
τὰ ἐπόμενα χρόνια, σὲ στιγμὲς πὸν οἱ ἄλλες βαριὲς του εὐθύνες
ἐπιτρέπαν στὸν Ποιητὴ — κι ἐπιβάλλαν, σὰν πνοὴ καθαρτήρια —
μιὰ ζωὴ πιὸ ἐσωτερικὴ, πιὸ δική του. "Ἐγινε ὁ θρηῆνος αὐτὸς ἀφορ-
μὴ νὰ «περιπίπτται» ψυχικὰ ὁ ἴδιος ἐπίμονα στὸ θέμα τῆς ζωῆς
καὶ τοῦ θανάτου, νὰ μορφώνῃ νέους ἀπάνω σ' αὐτὸ στοχασμούς,
νὰ μεταμορφώνῃ τὴ λαχτάρα του γιὰ νὰ ξαναἰδῆ τὸν ἀγαπημένο
Ἀδερφό, νὰ τὴν μεταμορφώνῃ σὲ πίστη πρὸς τὴν πέρα ἀπὸ τὸ θά-

νατο Ζωή. Καὶ νὰ τὸν βασανίζει ἀφόρητα κάθε του δισταγμὸς σχετικὸς μὲ τὴν πίστη του αὐτῆ. Ρωτάει κάπου, προσδοκώντας καταφατικὴ τὴν ἀπάντηση, (τὸν Ἄδερφό), ἂν συνάντησε τώρα τὸν ἄγνωστό τους Πατέρα, ἂν ξαναβρῆκε τὴν ἀλησμόνητη Μάνα. Παρακαλεῖ νὰ τὸν καρτερέσουν κ' ἐκεῖνον γιὰ νὰ φέρη αὐτός, μιὰ πὺν ὁ «ἀξιαφροθάντος» Μικρὸς τοῦ ἔχει κλέψει τὰ «πρεσβεῖα τοῦ θανάτου», νὰ τοὺς φέρη — τελευταῖος τῆς γενιᾶς τους ἀπόγονος — ὄλον τὸν ἠθικὸ θησαυρὸ της.

Μπορεῖ κανεὶς νὰ εἰπῆ πὼς τὸ βιβλίον αὐτὸ ἀποτελεῖ ἓνα κομματιαστὸ, ἀλλὰ πληρὲς, χρονικὸ τῆς καθημερινῆς οἰκογενειακῆς τους ζωῆς. Ἰδίως ἐκείνης πὺν πέρασαν στὸ γραφικὸ καστρόλιμανο τοῦ Ἐπάχτου, ὅπου, μὲ σοφὴ γαλήνη, ἀπολάμβαναν «τὰ μεγάλα τοῦ μικροῦ τους κόσμου», ξέροντας ὅτι καὶ τὰ μικρὰ ἀκόμα τοῦ μεγάλου κόσμου εἶναι δυσαπόχτητα...

Οἱ στίχοι του μᾶς φανερώνουν ὀλοκάθαρα τὸ πλεόνασμα ἀγάπης ἀνάμεσα στοὺς δύο ἀδερφούς· μιᾶς ἀγάπης, πὺν ἔφτανε στὴν ὑπέρτατη ἔνταση φίλτρου καὶ στοργῆς, ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ εἶναι τόσο εἰλικρινῆς καὶ τόσο φωτεινὴ ποτὲ δὲν κατανοῦσε παθολογικὴ, σκοτεινὴ καὶ τυφλὴ. Ὁ μεγαλύτερος (ἓνα χρόνο μονάχα!) εἶναι ὁ προστατευτικὸς ἴσκιος τοῦ ἄλλου, μὰ κ' ἐκεῖνος μεταβάλλεται μὲ τὸ ὠρίμασμα σὲ φῶς του γοητευτικὸ. Ἡ τρυφερότητα τοῦ πρώτου ξεπερνάει τὰ ὅρια τοῦ ἀδερφικοῦ φίλτρου. Παίρνει τὴν ἔκταση πατρικῆς στοργῆς. Κι αὐτῆ, ἡ ἐπίκτητη στοργὴ πατέρα, δημιουργεῖ ἐκεῖνον πὺν τὸ φίλτρο τὸ ἀδερφικὸ δὲν θὰ κατόρθωνε ἴσως: Τὴν ἀναγνώριση στὸ μικρότερο μιᾶς ὑπεροχῆς, πὺν, ἀδιάφορο ἂν πραγματικὴ ἢ ὄχι, προσλαμβάνει τόνο βαθύτατα συγκινητικὸ. Ἄλλιῶς πὼς θὰ μπορούσε νὰ δέχεται τόσον εὐχάριστα ὁ μεγαλύτερος τὸν Ἄλλον νὰ τοῦ λήη: «Εἶσαι ἓνας μέτριος ποιητής». Καὶ πάλι: «Εἶσαι καλός, ἀλλὰ ὄχι δίκαιος. Γιατὶ εἶσαι ἐπεικίης». Ἡ ἀπάντηση τοῦ ποιητῆ βρῖσκεται στοὺς στίχους του:

.....
"Αχ! ἄς ἐλάβαινα μιὰ μέρα
ἓνα σου μήνυμα γοργὸ
πὼς θὰ ξανάρθῃς ἐδωπέρα
κι ἄς ἔφευγα γιὰ πάντα ἐγώ!

Γιατ' ἤξερες, γιατί μπορούσες
νὰ ζήσης πι ὁμορφα στὸ φῶς!
"Ἦσουν πιὸ φίλος μὲ τὶς Μοῦσες,
ἤσουν στὶς γνῶσες πιὸ σοφός!"

Καὶ σὲ ἄλλο ποίημα:

Πῶς νὰ σὲ ἀντικρούσω
μπόρεσα νεκρό;
Πῶς νὰ σὲ ἀναστήσω
εἶπα: «Δὲ μπορῶ!»

Πῶς δὲν εἶπα: «Χάρε,
τὴ ζωὴ ἀγαπᾶ!
Τὴ δική μου πάρε,
ποὺ ξενοσκορπᾶ,

κι ἄφησε νὰ ζήση
ὁ μικραδεοφός,
πῶχει ἀπομυζήσει
τόσο πλούσιο φῶς!

Εἶναι κορύφωμα τῆς ἀδευτέρωτης ἀγάπης τοῦ ἠ τύφη ποὺ
τὸν ροκανᾶ καὶ ἠ γεμάτη ἀγωνία ἀμφιβολία μήπως ἂν πάλευε αὐ-
τὸς σύγκαιρα μὲ τὸ Χάρο κατόρθωνε νὰ τὸν νικήσῃ καὶ ν' ἀποτρέ-
ψῃ τὸ χαμὸ τοῦ Μικρότερου.

Ἐκεῖνοι πού γνώρισαν ἀπό κοντά τόν Μῆστο Ἀθανασιάδη Νόβα διαπιστώνουν εὐκολά πόσο οἱ θρηνητικοὶ τοῦτοι στίχοι σκιαγραφοῦν πιστὰ τόν κόσμον του. Ἄλλοῦ ἄδρά, ἄλλοῦ ἀμυδρά, ἄλλοῦ ὑπαινωματικά. Καλεῖ «μοιρολογῆτρος» ἀπό χῶρες μακρονές ὁ ποιητής — ὅλες ἐκεῖνες τῆς ὠραῖες κόρες τῶν «Περιπλανήσεων», πού ὁ Μῆστος εἶχε συναντήσει στά ταξίδια του καί περιέγραψε ἄβρά, συγκινημένα μέ τήν πένα του. Προσφέρει, ἀγαπώντας ὅσες τόν ἀγάπησαν, δικαίωση σ' αὐτές, πού τοῦ χαρίσανε τόν ἔρωτα, ἀναπολώντας τὸ ἐξαίσιο τῆς νιότης του ὄνειρο — τῆ «μακρονή», αἰθέρια «φίλη» τοῦ Βορρά — κι ἀπλώνοντας τὸ χέρι μέ στοργή σ' ὅλες τῆς ἄλλες, γνώριμές του κι ἄγνωστες.

Ἀπ' ὅ,τι ξέρω, ὁ ποιητής δὲν ἔκανε ἐπιλογή στά ποιήματα τῆς συλλογῆς αὐτῆς. Τὰ δίνει ὅλα στὴ δημοσιότητα σὰ μιὰ δική του ἐπιμνημόσυνη δέηση στά δέκα χρόνια ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ ἀδερφοῦ. Εἶναι τὸ καθένα τους ἕνας σφάχτης κ' ἕνας λυγμός. Εἶναι τὰ δάκρυα πού μάζεψε φιλάργυρα σὲ μία δακρυδόχη μυστική. Πῶς θὰ μπορούσε νὰ δείξη προτίμηση, νὰ τὰ ξεχωρίσει, νὰ ρίξει ἄλλα στὴ Μνήμη κι ἄλλα στὴ Λήθη;

Ὅπως εἶναι αὐθόρμητα καὶ εἰλικρινῆ τὰ αἰσθήματα πού κυριαρχοῦν σ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς θρηνητικὸς στίχους, ἔτσι, μέ αὐστηρὴ πιστότητα εἶναι εἰκονογραφημένα καὶ τὰ ἀντικειμενικὰ στοιχεῖα πού τοὺς πλαισιώνουν. Δὲν προσθέτει κανένα διακοσμητικὸ ἢ φαντασία. Ἀντιγραφή τῆς πραγματικότητος εἶναι ὅλα. Παράδειγμα: ἡ βαγιά, ἡ ροδιά, ἡ γαζιά, ἡ μεσπουλιά, τὰ γιασεμιά πού ἀναφέρονται σ' ὀρισμένα ποιήματα, δὲν εἶναι φανταστικά εὑρήματα γιὰ τὴ συμπλήρωση τῶν στίχων. Εἶναι τὰ δέντρα καὶ τὰ λουλούδια πού αὐτὰ πραγματικὰ περιστοιχίζουσαν τὸ παράθυρο καὶ τὴ μπαλκονόπορτα τῆς κάμαρας τοῦ Μήστου στὸ σπίτι τους στὸν Ἐπαχτο.

Ὅσο γιὰ τὰ γιασεμιά, ἄς σημειώσω ἐδῶ ὅτι, μέσα σ' ὅλα τ' ἄλλα, εἶχαν ἐπικρατήσει κ' ἔγιναν τὰ τελευταῖα χρόνια τὸ λου-

λούδι τῆς προτίμησής του. Νὰ ἀφείλεται αὐτὸ στὴν πολυχρόνια ὑπηρεσία του ὡς Νομάρχῃ στὴ Χίο — τὸ «νησὶ τῶν γλυκῶν καὶ τῶν μύρων» — ὅπου τὸ γίασεμι ἔχει ἀποβῆ ἔμβλημα; "Ἐνα μάτσο γίασεμιὰ στόλιζαν πάντα τὸ γραφεῖο του στὸν "Ἐπαχτο, κομμένα ἀπὸ τὶς γίασεμιές τοῦ κήπου τους.

Τὸ «'Αστέγνωτο Δάκρυ» εἶναι ἓνα βιβλίον μοναδικό. Περιέχει κατασταλαγμένη ποιητικὴν οὐσία καὶ ἀνεπίσχετο ἀνθρώπινο κραδασμό. Πολλὰ ἀπὸ τὰ ποιήματά του θὰ συγκινήσουνε, δίχως ἄλλο, πολλούς. "Ολους ἐκείνους πὸν ἔτυχε νὰ δεχτοῦν ἀπ' τὴ Μοίρα ἓναν πολῦτιμο ἀδερφὸ σὰν ἀνεκτίμητο δῶρο, κ' ἓναν ἀδόκητο ἀδερφικὸ θάνατο σὰν πλῆγμα ἀνελέητο. Εἶναι, ἴσως, κρίμα πὸν τυπώνεται σὲ λίγα ἀντίτυπα — γιὰ τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους.

Θὰ ἤθελα, τελειώνοντας, νὰ δώσω μιὰν ἐρμηνευτικὴ πληροφορία γιὰ τὸ μοιρολόϊ πὸν ἐπιγράφεται: («'Ἐλατα! "Ἐλατα!>): "Ο Θεμιστοκλῆς Ἀθανασιάδης Νόβας, ἀποσταλμένος ἀπὸ τὴν Ἑταιρεία Ἑλλήνων Λογοτεχνῶν νὰ δώσῃ διάλεξη στὴν Κέρκυρα, πέθανε ξαφνικὰ ἐκεῖ στὶς 14 τοῦ Μάη, 1961. Τὴν ἐπομένη, μὲ στρατιωτικὸ ἀεροπλάνο, μεταφέρθηκε ἡ σορὸς του στὴν Πρωτεύουσα ὅπου ἔγινε ἡ νεκρώσιμη ἀκολουθία στὸ Μητροπολιτικὸ Ναό, γιὰ νὰ συνεχιστῆ ἡ ἐκφορὰ ὡς τὸν "Ἐπαχτο καὶ νὰ ταφῆ ἐκεῖ, πλάι στὴ Μητέρα του — ὅπως πλάι τῆς κοιμότανε μικρὸς στὸ «πράσινο» κρεβάτι τους. (Ποίημα: «Καὶ νὰ ῥθῆς!)). Παρακολούθησα τὴν ἐναέρια ἐκφορὰ ἀπὸ τὴν Κέρκυρα στὴν Ἀθήνα. Κ' ἦταν μεγάλη καὶ κοινὴ ἡ ἐκπληξὴ ὄλων μας — καὶ προπαντὸς τοῦ Ἀδερφοῦ — ὅταν τὸ ἀεροπλάνο ἀπὸ Κέρκυρα δὲν ἀκολούθησε τὴν καθιερωμένη νοτιότερη γραμμὴ πτήσεως, μὰ πέρασε ψηλὰ στὰ ὄρεϊνὰ τῆς Ρούμελης καὶ πέταξε ἀκριβῶς ἀπάνω ἀπ' τὴν Ἀράχωβα τῆς Ναυπακτίας, γενέθλιο χωριὸ τῆς Μάνας του. Φαινόταν καθαρά, κάτω ἀπ' τὸν ἔλατοφυτεμένο «Καστανόλογγο», τὸ Σισμανεῖκο ἀρχοντικὸ κι ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴν πλευρὰ ἡ Πέλι-

στα, τὸ ιδιόχρητο δάσος τους, στοῦ γραφικοῦ Ἐρδίνη ἐπάνω τὴς πλαγιῆς. Ἦτανε σὰ νὰ συντρέξανε οἱ πικρὲς συμπτώσεις γιὰ νὰ ἰδῆ μιὰ τελευταία φορὰ ὁ Μῆστος τὸ χωριό, τὸ σπίτι τῆς Μητέρας του, τὴν ἐλατόσκεπη Πέλιστα πὸν τόσο ἀγάπησε. Νὰ τὰ ἀποχαιρετήσῃ μυστικά, παντοτινά... Καὶ νὰ τὸν χαιρετήσουνε κι αὐτά. Τοῦ εἶχαν φυλαγμένα ἀπὸ καιρὸ γιὰ τωρινή του συνοδεία, τῆς νιότης του τραγούδια καὶ καημούς, νύχτες καλοκαιριάτικες, γλυκὲς, φεγγαροσκέπαστες· ροδοχαράματα τῆς μέρας — τοῦ φυλάξανε — καὶ τῆς δικῆς του τῆς ζωῆς, γεμάτα ὑπόσχεση. Κι ἀκόμα, ἓνα μικρὸ («λελούδι») τοῦ γκρομοῦ ὅπως αὐτὰ πὸν χαίρονταν μὰ πὸν ποτὲ δὲν τὰ ῥοβε — «ὦρα καλὴ» σὲ τοῦτο τὸ ταξίδι του τὸ ἀλλιώτικο...

Ἄλλ' ἀπὸ τότε καὶ τὰ δικά μας ἀνοιξιὰτικα ταξίδια γιὰ τὸν Ἐπαχτο ἔχουν γίνε ἀλλιώτικα. Ἐπάνω στὸ γνώριμο δρόμο πὸν μᾶς φέρνει ἀπὸ τὴν Ἀθήνα στὸ Ρίο, μέσα στὴν ἀσημένια ἄχνα τ' οὐρανοῦ καὶ τῆς θάλασσας, κάθε καινούργιος Μάης πὸν ἔρχεται, κατευδώνει ἀπὸ τότε τὸ Μῆστο, πὸν φεύγει πάντα μπροστά μας. Ξαπλωμένος στὸ κρυστάλλινο ἀμάξι, μὲ τὰ λευκότερα χέρια σταυρωμένα στὸ στήθος, τὸ δεξιὸ φρούδι καμπυλωτὰ ὑψωμένο σ' ἐδγενικὴν ἀπορία — ἓνα ἀναπάντητο «Γιατί;» δίχως τέλος... Κυλάει γοργὰ (κυλάει; Τί λέω; Πεταίει!..) πρὸς τὴ μικρὴ του ἀγαπημένη πατρίδα. Καὶ βιάζεται... Βιάζεται. Τρέχει, ὅπως τότε παιδάκι στοῦ σπιτιοῦ του τὴ «λόντζα», νὰ μαρτυρήσῃ ξανὰ ἓνα παράπονο, νὰ χαϊδευτῆ στὴν ποδιά καὶ νὰ κλάψῃ, νὰ λικνιστῆ μὲ τὸ ἴδιο νανούρισμα καί, παρηγορημένος, ν' ἀποκοιμηθῆ ἀπαλὰ σὲ μητρικὴ ἀγκαλιὰ Εὐδοκίας...

Σ. Α.

Στῆς ζωῆς μου ἕως τὴν ἄκρη
θα ἴναι ἀστέγνωτο τὸ δάκρυ.
Δὲν μπορεῖ νὰ τὸ στεγνώσει
μήτε ἡ Λήθη, μήτε ἡ Γνώση.

ΠΡΟΑΙΣΘΗΜΑ

Φώναξα τὸν ἀδερφό μου τὴ νύχτα.
Ἐκεῖνος ἄκουσε τὴ φωνή μου κ' ἦρθε
νὰ μοῦ δώσει τὴ γλυκιά του βοήθεια.
Ἡ ἀγάπη ἀνανεώνει κάθε φορά τὸ νόμο της
κι ὁμορφαίνει ἀέναα τὴν παρουσία.
Δὲν ὑπάρχει εὐγενέστερη ἐπιβεβαίωση τῆς ζωῆς.

Κάποτε θὰ φωνάξω τὸν ἀδερφό μου τὴ νύχτα...
Ἐκεῖνος δὲ θ' ἀκούση τὴ φωνή μου καὶ δὲ θὰ ῥθη...
Δὲ θὰ ῥθη!
Κάποτε δὲ θὰ μπορέσω πιά νὰ φωνάξω τὸν ἀδερφό μου
τὴ νύχτα...
Ἐκεῖνος δὲ θ' ἀκούση τὴ φωνή μου μὰ θὰ ῥθη...
Καὶ θὰ εἶναι ἀργά!
Κάποτε...

Τι στυγνή πού είναι αυτή ή τόσο βέβαιη ώρα!
Πότε θα σημάνη;
Τι αξία έχει τὸ πού τὴν ἐξορίζω ἀπὸ τὴ σκέψη μου;
Ἐνεμπόδιστα ὁ χρόνος θὰ τὴ φέρη.
Κ' ἔρχεται... προσεγγίζει... φτάνει...
Θὰ φωνάξω καὶ δὲ θὰ μ' ἀκούση.
Δὲ θὰ φωνάξω καὶ θὰ μ' ἀκούση.
Φοβερὴ πού εἶναι ἡ ὥρα τῆς ἀπουσίας —
τῆς αἰώνιας ἀπουσίας ἡ ὥρα...
Φώναξα τὸν ἀδερφό μου τὴ νύχτα
Ἐκεῖνος ἄκουσε τὴ φωνή μου καὶ ἦρθε...
Τι εὐτυχία!
Γιατὶ δὲ σταματᾶμε σ' αὐτὴ τὴν ὡραία στιγμή τῆς
παρουσίας;
Ἄδερφέ μου, ἄς μὴν πάψω νὰ σὲ φωνάξω!
Ἄδερφέ μου, ἄς μὴν πάψης νὰ ἔρχεσαι!
Ἄς μὴν πάψης! *

Ναύπακτος 1960

* Κι ὁμως ἔπαψε! Ἐνα χρόνο μετὰ τοὺς στίχους τούτους... Προαίσθημα;

ΜΟΥ ΛΕΝ ΠΩΣ ΕΧΕΙΣ ΦΥΓΕΙ...

Μοῦ λέν πὼς ἔχεις φύγει! Ἔχεις φύγει!
Στοῦ Χάρου σ' εἶδαν σκλάβο τὸ φαρί!
Χυμίζω νὰ σᾶς πάρω στὸ κυνήγι,
νὰ σᾶς προφτάσω ἐδῶ στὴ Γῆ! Μπορεῖ;

Τοῦ κάκου ἀπλώνω χέρια νὰ σέ πιάσω,
ἀφήνοντας κραυγὴ σπαραχτική!
Πῶς νὰ παραδεχτῶ πὼς θὰ σέ χάσω
καὶ δὲ θὰ σ' εὔρω παρὰ μόνο Ἐκεῖ;

Ἔωραῖος τοῦ Ἀπάνω Κόσμου εἶναι ὁ μύθος
καὶ τῆς Ζωῆς του εἶναι ἡ πλοκὴ χρυσή.
Τὴν χαίρονται κακοὶ κι ἀνίδεοι πλῆθος
καὶ δὲν τὴν χαίρεσαι, Ἀδερφέ μου, ἐσύ!

Ἐσύ ποὺ ξέρεις τόσο νὰ τὴ ζήσης,
τόσο πνευματικὰ νὰ τὴ χαρῆς!
Καὶ τόσο ἀπὸ τὰ βάθη της ν' ἀντλήσης
τὰ ψυχικὰ της νάματα μπορεῖς!

Δίκια παραπονιέμαι — κι ὅμως κι ὅμως,
μὲ κάποιο του σκοπὸ γιὰ μᾶς θολό,
δὲν ἐξαιρεῖ τὴν ἀδικία ὁ Νόμος:
Ἐδίσταχτα πεθαίνει τὸν καλὸ!

Τι νὰ τὰ κάμω τώρα ἐγώ, Ἄδερφέ μου,
τὰ πονεμένα ἐγκώμια τοῦ κοινοῦ,
ἀφοῦ δὲν ξαναβλέπω πιά ποτέ μου
τὰ ὠραῖα σου μάτια, χάσμα γαλανοῦ;

Μοῦ λὲν πὼς ἔχεις φύγει· ἔχεις φύγει...
Νὰ σὲ προφτάσω τρέχω ἐδῶ στὴ Γῆ...
Ἔω μάταιο κι ἀνεπίτευχτο κυνήγι!
Τοῦ τάφου εἶναι ἀπροσπέραστη ἡ φραγὴ.

Κι ὁ τάφος σου ἔχει ἀνοίξει πλάι στῆς Μάνας
τὴν πολυσέβαστη, ἅγια τῆς σποδῶ...
Τὸν ἦχο ἀκούω τῆς νεκρικῆς καμπάνας.
Ἀκούω γιὰ Σέ, τὸ «Ἄμωμοι ἐν ὁδοῦ»...

Ἄλλο δὲ μοῦ ἀπομένει πλέον ὡστόσο
παρὰ, ὅπως ὅλοι οἱ ἀνίσχυροι θνητοί,
τὸ τελευταῖο φιλί μου νὰ σοῦ δώσω,
ρωτώντας ἀναπάντητα: «Γιατί;»

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

Χτίζω ένα μικρό καλύβι,
πού τή Μνήμη σου θά κρύβη
στούς μελλούμενους καιρούς...
Μά τή Μνήμη σου εκείνη
πού ή δική μου μνήμη κλείνει
τούς κρυφούς της θησαυρούς...

Ἔσπασε ή χρυσή σου πένα
κ' ή δική μου πονεμένα,
μέ προσπάθεια περισσή,
τοῦ θανάτου ἀφοῦ μοῦ πῆρες
τά πρεσβεῖα, γράφει, ὦ Μοῖρες!
ὅσα θά ἔγραφες ἐσύ...

ΚΑΙ ΣΕ ΘΡΗΝΩ

Δὲ θέλω νὰ πικράνω ἄλλους ἀνθρώπους...
Θὰ φύγω ἄλλοῦ, μακριά, σὲ ξένους τόπους
καὶ θὰ διαλέξω ἀπόμερο κρυφὸ
σ' ἀδιάβατα, παρθένα μέσα δάση,
ποῦ μήτε μάτι, μήτε αὐτὶ θὰ φτάση,
νὰ κλάψω τὸν χαμένο μου ἀδερφό.

Μὲ γόους, μὲ κοπετοὺς νὰ τὸν θρηνήσω,
δάκρυα, καρδιά, τὸ αἷμα σου νὰ χύσω
ἀπ' τῶν ματιῶν τ' ἀστείρευτα κρουνιά,
ὡς νὰ 'ναι αὐτὸς ὁ πρῶτος ποῦ πεθαίνει,
ὡς νὰ 'μαι ἐγὼ ὁ στερνὸς ποῦ ἐναπομένει
ἀπ' ὅλη τὴν ἀνθρώπινη γενιά!

Κανέναν ἄλλον πιά σκοπὸ δὲν ἔχω
παρὰ τὴ γῆ ὅσο ζῶ νὰ περιτρέχω,
ἐλπίζοντας σὲ βάθος μακρυνὸ
πὼς θ' ἀντικρύσω τὴ μορφὴ σου πάλι!
Μὰ γέρνω ἀπελπισμένος τὸ κεφάλι
καὶ σὲ θρηνῶ, Ἀδερφέ μου, σὲ θρηνῶ...

ΛΥΓΜΟΙ

Θέλω νὰ ζήσω νὰ σὲ κλάψω
ὅσο τὸ στῆθος μου μπορεῖ!
Τὸ μοιρολόϊ μου δὲ θὰ πάψω
μήτε γιορτῆ, μήτε Λαμπρή!

Ἄλλην ἀνάσα δὲ θὰ πάρω
ἔξω ἀπὸ τοῦ θρήνου τὸ σκοπὸ!
Μόνον θὰ πάω νὰ βρῶ τὸ Χάρο:
«Γιατὶ τὸν πῆρες;» νὰ τοῦ εἰπῶ,

καὶ νὰ τοῦ ἀρπάξω τὸ δρεπάνι,
—πόνε μου ἀγιάτρευτε, φριχτέ! —
ποτὲ ἄλλοτε νὰ μὴν πεθάνη
μικρότερο ἀδερφό, ποτέ!

Θέλω νὰ ζήσω νὰ σὲ κλάψω
ὡς τὴν ὑστάτη μου στιγμὴ...
Δὲ θὰ ἔναι στίχοι ὅσα θὰ γράψω,
θὰ ἔναι πνιγμένοι μου λυγμοί.

ΕΣΥ ΠΟΥ ΠΑΣ;

Θά σέ ζητῶ στῆς γῆς τὰ μονοπάτια,
στῆς θάλασσας τὰ πέρατα, παντοῦ!
Τὰ γαλανά σου θά ξανοίγω μάτια
στὸν πατρικὸ οὐρανὸ μας τοῦ Ἐπαχτου...

Μὲς στοὺς ἄρμονικοὺς τῆς πλάσης ἤχους —
κύματα, φυλλωσιές, συρμές, πουλιὰ —
θ' ἀκούω ἐσέ νὰ μοῦ ἀπαγγέλης στίχους
μὲ τὴ μελωδική σου τὴ λαλιά.

Θά βλέπω τὰ κλειστὰ παράθυρά σου
πρωί, καὶ τὴν καρδιά μου θά πλανῶ
πῶς εἶσαι βυθισμένος στὰ ὄνειρά σου,
καὶ θά προσέχω νὰ μὴ σέ ξυπνῶ!

Κάθε ὄμορφη γυναίκα ποὺ ἀντικρύζω
θά σέ φωνάζω νὰ τὴ δῆς κ' ἐσύ,
χωρὶς ποτὲ νὰ σέ κακοκαρδίζω
σὰν μὲ τὸ ἐρωτικὸ μεθᾶς κρασί...

Ἄνθοῦν τὰ γιασεμιά, λαλοῦν τ' ἀηδόνια,
σὲ ἀναζητοῦν οἱ ὠραῖες ποὺ ἀγαπᾶς...
Ἐδῶ εἶναι οἱ συντροφίες σου τόσα χρόνια,
ἐδῶ εἶναι ἡ ἀγάπη! Ἐσὺ ποῦ πᾶς;

ΤΟ ΤΡΙΠΤΥΧΟ ΤΗΣ ΤΥΨΗΣ

I

Ἔφυγες γιά λίγο
κ' ἔλλειψες πολύ...
Τήν ἀγκάλη ἀνοίγω
μά δέν ὠφελεῖ!

Δέν ξανάρθεις, ὄχι,
φωτεινή μορφή,
στήν παλιά μας κώχη,
ἄνθος καί κορφή!

Πέταξες στά ὕψη
ἀπ' τήν ξενιτιά...
Πόσο μοῦ ἔχει λείψει
μιὰ στερνή ματιά!

Ὅταν σέ χτυποῦσε
κεραυνὸς σιωπῆς,
«Ἀδερφέ μου, ποῦ ἔσαι;»
πρόφτασες νὰ πῆς;

Μ' εἶχες τάχα κράξει
καὶ δὲν ἦρθα ἐγώ;
Ποὺ νὰ μὲ σπαράξει
τύψη κυνηγῶ...

Ἄχ! ἂν σ' εἶχ' ἀκούσει
κ' ἔφτανα ὡς ἐκεῖ
δὲ θὰ σ' εἶχε κρούσει
θράψη νεκρική.

II

Πῶς νὰ σὲ ἀντικρύσω
μπόρεσα νεκρό;
Πῶς νὰ σὲ ἀναστήσω
εἶπα: «Δὲν μπορῶ!»;

Πῶς δὲν εἶπα: «Χάρε,
τὴ ζωὴ ἀγαπᾶ!
Τὴ δική μου πάρε,
ποὺ ξενοσκορπᾶ,

κι ἄφησε νὰ ζήσει
ὁ μικραδερφός,
πῶχει ἀπομυζήσει
τόσο πλούσιο φῶς!»

III

Ἄχ! δὲν εἶχα δράμει
κι ἄχ! δὲν εἶχα, ὦ ναί!
νὰ τὸν σώσω κάμει
τ' ἄπραχτα, Οὐρανέ!

Ἄναμέρα, θλίψη,
φύγε μακρυνὰ
κι ἄφησε τὴν τύψη
νὰ μὲ ροκανᾶ!

Ἐχει ὁ νοῦς θολώσει!
Ἄδερφέ, μπορεῖς,
ποὺ δὲ σ' εἶχα σώσει,
νὰ μὲ συγχωρεῖς;

Δός μου μήνυμά σου,
πές μου, ὅπου κι ἂν πᾶς,
ὅταν ἔρθῶ σιμά σου
πῶς θὰ μ' ἀγαπᾶς!

ΔΕΝ ΕΙΣΑΙ ΕΚΕΙ!

Δέν είσαι ἐκεῖ στήν ἄβoλη ἄκρη,
πού στάει τὸ ἀστέγνωτό μου δάκρυ,
δέν είσαι ἐκεῖ! Δέν είσαι ἐκεῖ!

Εἶσαι στὸν ἄλλον κόσμο ἐκεῖνο
πού δέν ἀνθίζει ἄλλο ἀπὸ κρῖνο
κι ὁ Λόγος μόνον κατοικεῖ...

ΑΧ, ΖΟΥΝ!

“Ένα σπιτάκι πρόσεξα στοῦ λόφου τὴν κορφή:
Κάτω ἀπ’ τὴν πέτρινη σκεπὴ πεντάρφανο μοῦ ἐφάνη.
Μὰ σὰν τὸ βράδυ ἀνάψανε τὸ φῶς, χαρὰ κρυφὴ
μὲ γέμισε: «Ἄχ, ζοῦν! ἄχ, ζοῦν! Κανείς τους μὴν πεθάνει!»

Ἐγὼ τὸ ξέρω, ξένοι μου, — ἀξέχαστος καημός! —
στὴν ξενιτιά σας ξέφρενος καθὼς ξεφεύγω πλάνης,
τὸ ξέρω πόσο ἀγλύκαντο φαρμάκι ὁ πεθαμός!
“Ένα μονάκριβο ἀδερφὸ νὰ ἴχης καὶ νὰ τὸν χάνης...

ΝΑ ΒΙΑΣΤΩ...

’Απ’ τή στιγμή πῶχει χαθῆ
καὶ δέν τὸν ζῶ κοντά μου
τὰ βήματά μου εἶναι ἀσταθῆ,
θολὰ τὰ βλέμματά μου.

Σαλεύουν, σὰν περνῶ, βουνά,
κάμποι, ἀκρογιάλια, δάση.
’Ηλιος, ἀστέρια σκοτεινά,
τάφος ἢ Γῆ ἔχει μοιάσει.

Δέν ἔχω ποῦθε νὰ πιαστῶ
καὶ ποῦθε φῶς νὰ πάρω!
Πρέπει, μὰ πρέπει, νὰ βιαστῶ
νὰ σμίξω μὲ τὸ Χάρο!

«ΖΗΣΕ!»

Τὸ νιώθω κάποιες ὥρες καθαρά
πὼς μὲ θεωρεῖς ἀπὸ τὰ ὕψη ποὺ εἶσαι.
Σιωπᾶς — μὰ ἐγὼ σ' ἀκούω κάθε φορά
νὰ μοῦ μηνᾶς μὲ τὴ σιωπὴ σου «Ζῆσε!»

Μήνυμα τῆς στοργῆς σου ἀγαπητό!
"Ὅμως νὰ ζοῦμε ἂν εἶναι ὠραῖο, εἶπέ μου,
πὼς νὰ τὸ ἀντέξω, πῶς νὰ τὸ δεχτῶ
νὰ ζῶ καὶ νὰ μὴ ζῆς ἐσύ, Ἄδερφέ μου;

Κι ἄχ! ἀγαποῦσες τὴ ζωὴ πολὺ
κ' ἤξερες νὰ τὴ ζήσης τόσο ὠραῖα!
Πετοῦσες σὰν τὸ ἀνάλαφρο πουλὶ
τριγύρω ἀπ' τῶν πραγμάτων τὴν ιδέα...

Ν' ἀγγίξης λαχταροῦσες ὅ,τι ἀγνό,
ὅ,τι ὁμορφο κ' εὐγενικὸ — τολμοῦσες
τὴ Γῆ νὰ σμίγῃς μὲ τὸν Οὐρανό,
Κριτὲς τοῦ Κόσμου νὰ καλῆς τὶς Μοῦσες.

Θὰ ζήσω μιὰ πού μ' ἄφησε ὁ Θεός,
θὰ ζήσω ἀφοῦ τὸ θέλει κ' ἡ ψυχὴ σου·
μὰ γιὰ νὰ προσδοκῶ πότε καὶ πῶς
θὰ ξαναζήσω ἐκεῖ ψηλὰ μαζί σου!

Μόνο πού, ὡς πρῶτος ἔφυγες ἐσύ,
δὲ θὰ 'σαι πιὰ ὁ Μικρὸς τοῦ γήινου κόσμου·
στῶν οὐρανῶν τὴ βίβλο τὴ χρυσή
θὰ 'σαι γραμμένος μεγαλύτερός μου!

Κ' ἐκεῖ, καθὼς συχνὰ κ' ἐδῶ στὴ γῆς,
ἀνέσπερες ἐκεῖ μακρὲς ἡμέρες,
θὰ προβαδίζεις καὶ θὰ μὲ ὀδηγῆς
σὲ Ἰδέες Μητέρες, Πνεύματα Πατέρες!

ΑΔΩΡΗΤΑ ΔΩΡΑ

Θεία ἡμέρα, μοιραία!
"Όλα γίναν πι' ώραῖα
στο πασίχαρο φῶς!
Μαυροσύννεφη λύπη,
πῶς τὰ θάμπωσες! Λείπει,
λείπει, λείπει ὁ ἀδερφός!

Κ' ἦταν νόμος δικός μου
τὰ ώραῖα τοῦ κόσμου
νὰ θωροῦμε μαζί...
Τὰ θωρῶ μόνος τώρα
κ' εἶναι ἀδῶρητα δῶρα
σὰν ἐκεῖνος δὲν ζεῖ!

ΤΟΥ ΚΑΚΟΥ!

Μὲ ποιὸν παιδιάστικα θὰ παίξει
τώρα ἢ Μαρία στὸ τραπέζι
καὶ θὰ τὸν λέει γλυκά: «Μικρό!»;
Ἦταν καλύτερα ποὺ ἐκείνη
μακρὰ στὴν ξενιτιὰ εἶχε μείνει
καὶ δὲν τὸν φίλησε νεκρό...

Ἔτσι μπορεῖ νὰ μὴν πιστεῦη
τὸ ἀπάντεχο ποὺ μᾶς συνέβει,
καὶ στὴν ζωὴ νὰ τὸν θαρρῆ...
Κάθε ποὺ ἡ πόρτα μας θ' ἀνοίγει,
ὅσο κι ἂν εἶναι ἡ ἐλπίδα λίγη,
θὰ τρέχει νὰ τὸν καρτερῆ!

Τοῦ κάκου! Ἐκεῖ στὰ σκαλοπάτια
τὰ ὠραῖα γαλανὰ τῆς μάτια
δὲν θὰ τὸν δοῦν νὰ ξαναβγῆ!
Καὶ θὰ τὰ κρύβει δακρυσμένα
νὰ μὴν κοιτάξουν ἔτσι ἐμένα
καὶ μοῦ βαθύνουν τὴν πληγή...

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗ ΜΗΤΕΡΑ

Τόν γνώρισες τὸ Μῆστο μας, Μανούλα, ὅταν ἐκεῖ
στὸν Ἄλλο Κόσμο πέταξε πρωτύτερα ἀπὸ μένα;
Μὲ πρόλαβε! Δὲν τὸ ἔθελα! Μακρυὰ μου, ὦρα κακὴ,
τὰ γαλανὰ ματάκια του τὰ βρήκανε σβησμένα...

Σχώρα με, ποὺ τὸν ἄφησα νὰ φύγη ἔτσι νωρίς,
μικρότερος, καλύτερος κι ἀκόμα ὠραῖος τόσο!
Εἶναι ἡ ποινή μου ἀβάσταχτη νὰ ζῶ τώρα χωρὶς
ποτέ μου νὰ τὸν ξαναἰδῶ καὶ νὰ τὸν καμαρώσω!

Ἔκαμα ὅ,τι κι ἂν μπόρεσα, γεννήθηκε ὄρφανό,
νά μ' ἔχει ἄγγελο φύλακα τὸν πιὸ μεγάλο ἐμένα...
Ποτὲ ἀδερφοὶ δὲν ἔζησαν, πικρὰ τὸ ξεφωνῶ,
δὲν ἔζησαν τόσο μαζὶ καὶ τόσο ἀγαπημένα!

Ἄν ἔφτασε ὅπου βρίσκεσαι καὶ τώρα εἶστε μαζὶ
θὰ σοῦ τὸ λέει, πὼς σύντροφο ἔχω καλό, κ' ἐκεῖνος.
Μὰ ὅσο ἡ καρδιά μας θὰ χτυπᾷ κ' ἡ σκέψη μας θὰ ζῆ
δὲ θὰ γλυκάνει ὁ πόνος μας, δὲ θὰ σωπάσει ὁ θρῆνος!

ΜΙΚΡΗ ΕΛΕΓΕΙΑ

Γεννήθηκε με τ' άνθη ενός 'Απρίλη
καὶ πέθανε με τ' άνθη ενός Μαγιοῦ.
Λές κι ὁ Θεὸς στὴ γῆ τὸν εἶχε στείλει
νὰ ζήσει τὴ ζωὴ ενός λουλουδιοῦ...

Τὸν θήλασε, θαρρεῖς, ἡ Μάνα ἢ χήρα
μὲ δάκρυ, ὄχι μὲ γάλα — ὅμως ποιά
καλοθελήτρα τὸν βλογοῦσε Μοίρα
κ' ἔγινε ὠραῖος, μὲ ὀλάνθιστη ἀνθρωπιά;

Μαζί μας τή ζωή του πέρασε ὅλη,
δική του δέν ἀπόχτησε φωλιά.
Μὰ βιάστηκε ἀπ' τοῦ Μάη τὸ περβόλι
νὰ φύγη προτοῦ φύγουν τὰ πουλιά,

χωρὶς ν' ἀρρωστηθῆ, νὰ μᾶς πονέση
ὁ πόνος του κ' ἐμᾶς ἀδερφικά,
χωρὶς κὰν στὸ κρεβάτι του νὰ πέση
νὰ παραδώση τὴν ψυχὴ γλυκά.

Ἄξαφνοθάνατε ἀδερφέ μου, ὁ κλῆρος
ποὺ μ' ἄφησες, πνιγμὸς ἀποσπερνός...
Πῶς τὰ ἔφερε ὁ μοιραῖος τῆς ζήσης γύρος
νὰ μείνω τῆς γενιᾶς μας ὁ στερνός!

Τοὺς τάφους σας μὲ δάκρυα νὰ φροντίζω
καὶ νὰ σαλεύω, κυπαρίσσι ὀρθό,
ποὺ ἄλλη χαρὰ δέν ἔχω, δέν ἐλπίζω
παρὰ νὰ πέσω κι ὅπου ἐσεῖς νὰ ἴρθῶ...

Γεννήθηκε μὲ τ' ἄνθη ἐνὸς Ἀπρίλη
καὶ πέθανε μὲ τ' ἄνθη ἐνὸς Μαγιοῦ...
Λὲς κι ὁ Θεὸς στὴ γῆς τὸν εἶχε στείλει
νὰ ζήσει τὴ ζωὴ ἐνὸς λουλουδιοῦ.

ΕΥΘΥΝΕΣ

Ἐπὸ τὸ χάραμα τῆς μέρας
ὁ ζῆλος μου ἦτανε ὁ κρυφὸς
νὰ σ' ἀγαπῶ καὶ σὰν πατέρας
ὄχι μονάχα ὡς ἀδερφός.

Εἶχες ἐσύ — ὦ πικρὴ μου σκέψη! —
χωρὶς πατέρα γεννηθῆ...
Ἐμένα μ' εἶχε κὰν χαϊδέψει
κι ἄς μὴν τὸν εἶχα ἐγὼ αἰστανθῆ.

Μὲ κάθισε στὰ γόνατά του,
μὲ χόρεψε, μ' εἶχε γνοιαστῆ...
Μὰ ἐσὲ δὲν ξέρω ἂν, μυστικά του,
δὲν ξέρω, ἂν σ' εἶχε ὑπονοιαστῆ.

Ἡ πονεμένη μας Μητέρα
«τὰ νιάτα ἔβαλε στήν ποδιά»,
ὡς λέγαν οἱ παλιοὶ ἐκεῖ πέρα,
γιά τὰ παιδιά, τὰ δυὸ παιδιά...

Ἐπάκουη στή σκληρή της Μοίρα,
νιόπαντρη δεκοχτῶ μηνῶν,
ὅλη τή ζήση ἔμεινε χήρα,
κλῶσσα τῶν δυὸ της ὄρφανῶν.

Τάχα τῆς δώσαμε ὅση πρέπει
χαρᾶς ἀπόδοση κ' ἐμεῖς;
Τῆς βγάλαμε τὸ μαῦρο κρέπι
μὲ πράξη ἀγάπης καὶ τιμῆς;

Σὰν ξαναβρῆκε τὸν Πατέρα
τοῦ μίλησε καλὰ γιὰ μᾶς;
Περίστροφη τοῦ νοῦ μου σφαίρα,
πόσες εὐθύνες μοῦ θυμᾶς!

Ἀπὸ τὸ χάραμα τῆς μέρας
ὁ ζῆλος μου ἦτανε ὁ κρυφὸς
νὰ σ' ἀγαπῶ καὶ σὰν πατέρας
ὄχι μονάχα ὡς ἀδερφός...

ΠΩΣ ΒΙΑΣΤΗΚΕΣ;

Τὸ δρόμο τῆς ζωῆς ἐγὼ σοῦ ἄνοιγα
στὸν ἀνθισμένο μὰ τραχὺν ἀνήφορο
χαιράμενος τὶς πιὸ βαριὲς φροντίδες.
Μὲ ἀκολουθοῦσες πρόθυμος κι ἀλύγιστος
νὰ φτάσουμε ψηλὰ στὶς ἀετόχαρες
δυσπρόσιτες πνευματικὲς πατρίδες...

Τὸ δρόμο τῆς ζωῆς ἐγὼ σοῦ ἄνοιγα,
κι οὔτε εἶχαμε ἀποσώσει τὸν ἀνήφορο
τοῦ ἰδανικοῦ βουνοῦ μας τοῦ δυσβάτου.
Πῶς μπόρεσες, Μικρέ, καὶ μὲ προσπέρασες;
Πῶς βιάστηκες, ἐσύ, ὁ σιγαλοβάδιστος,
τὸ δρόμο νὰ μοῦ ἀνοίξης τοῦ θανάτου;

14 ΜΑΪΟΥ 1961

Μ' ἔσκισε ὁ κεραυνὸς στὴ μέση
καὶ χωρισμένος πιά στὰ δυὸ
δὲν ξέρω τώρα ποὺ ἔχω θέση:
Στὸν Ἄλλον Κόσμο ἢ στὸν ἐδῶ;

ΤΟ ΘΑΜΑ

Μὴ μοῦ πῆτε πῶς πιά δὲ θὰ γυρίσει!
Δὲν τὸ πιστεύω! Ἐγὼ τὸν καρτερῶ
στῆς ἀγάπης ἀπόδιπλα τῆ βρῦση
νὰ τὸν ποτίσω ἀθάνατο νερό...

Θὰ ζήσουμε, ὅπως πρῶτα, πάλι ἀντάμα
σύμφωνοι, ἀγαπημένοι, τρυφεροί...
Ἔνα τόσο μικρὸ νὰ κάνη θάμα
τόσο μεγάλη ἀγάπη δὲν μπορεῖ;

Η ΣΙΩΠΗ ΜΑΣ

Είμαστε οί δύο μας τόσο μονιασμένοι,
πού 'μοιαζε σά νά τά είχαμε ὅλα εἰπῆ,
κι ὁ ἕνας πλάϊ στὸν ἄλλον καθισμένοι
ἀπολαβαίναμε ὦρες τῆ σιωπῆ.

Ἐπ' ὅλη τῆ ζωῆ σου αὐτὸ μοῦ μένει
σὰν κάτι πού δὲν πέθανε μὰ ζῆ:
Στὸν τάφο σου, ὅπως πάντα μαθημένοι,
ἔρχομαι καὶ σωπαίνουμε μαζί.

ΕΣΥ

Ἔπρεπε πρώτα νὰ μοῦ λείψης
καὶ μὲς στὴν ἄβυσσο τῆς θλίψης
νὰ νιώσω, ἀγαπημένε, πὼς
ἐσὺ μὲ τὸ ἠθικὸ σου κάλλος
ἦσουν γιὰ μένα ὁ πιὸ μεγάλος
πραγματωμένος μου σκοπός...

ΚΑΙ ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙ;

Καὶ πῶς μπορεῖ νὰ ζήσουμε χωρὶς
νὰ δίνῃ ἓνας στὸν ἄλλον τὴ χαρὰ του;
Τὸ κώνιο ἂν ἐσύ πίνεις τοῦ θανάτου
πῶς νὰ τὸ πιῶ τὸ μέλι τῆς ζωῆς;

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ

Δέν εἶναι ὁμορφη τοῦ κόσμου
τώρα πλέον ἢ ζωγραφιά!
Δέν τήν βλέπει ὁ ἀδερφός μου
πού τῆς χάριζε ὁμορφιά...

ΤΩΡΑ...

Γαλανά μεγάλα μάτια,
ἔβλεπα μ' ἐσᾶς κ' ἐγώ...
Τώρα πού σᾶς ἔχω χάσει
τὸ σκοτάδι κυνηγῶ...

ΖΗΣ;

Δὲ χωρίζαμε ποτέ,
ἀκριβέ μου, ἐσύ, ἀδερφέ,
κ' εἶχαν νὰ τὸ κάμουν ὅλοι
στὸ χωριό μας καὶ στήν πόλη...
Τώρα πού μᾶς ἔχεις φύγει
καὶ τὸ ταίρι μας δὲ σμίγει
λένε — θέλουνε νὰ ποῦν...—
μὴ θωρώντας μας μαζί,
λένε οἱ φίλοι κι ἄς σιωποῦν:
— Ζῆς πού ἐκεῖνος πιά δὲ ζῆ;

ΠΙΚΡΕΣ ΕΓΝΟΙΕΣ

Μοῦ ξεψυχᾷ ἡ φωνή στὰ χεῖλη
καὶ ψιθυρίζω τῆς Σαπφῶς
νὰ μὴ σοῦ ἀνάβῃ τὸ καντήλι
μιὰ κ' ἔφτασες στὸ μέγα φῶς!

Καὶ ψιθυρίζω τῆς Οὐράνας,
ποῦ στὰ χαρτιά σου ἱεουργεῖ:
— Εἶναι στὴν ἀγκαλιὰ τῆς Μάνας,
δὲ θέλει τώρα ἄλλη στοργή!

ΓΙΑΣΕΜΙ

”Ασπρο γιασεμί, ὄμορφό μου,
ἄρεζες στὸν Ἀδερφό μου,
τοῦ ἄρεζες τόσο πολὺ
σὰν ἐρωτικὸ φιλί...

Θέλω ἀπ’ ὅλα τ’ ἄνθη τάχα,
ν’ ἀνθίζεις ἐσὺ μονάχα!
Κι ὄχι ἄλλοῦ, μονάχα ἐκεῖ
ποὺ γιὰ πάντα κατοικεῖ...

ΣΤΗ ΔΡΥ ΜΑΣ

Τὸ γιδοστράτι τοῦ βουνοῦ στή δρυῦ μας ποὺ ἀνεβαίνει
ἀνηφορίζω μοναχὸς μὲ τὴν καρδιὰ καμένη...

Ποτέ, Ἀδερφέ μου, τώρα πιά δὲ θὰ μ' ἀκολουθήσης
στὴν προσφιλῆ μας μοναξιά τῆς ἄγριας τούτης φύσης...

Στοῦ λόγγου τὴ βαθιὰ σιγὴ ὁ φυλλοθρὸς κ' οἱ τσίχλες
γιὰ σένα, τάχα, μὲ ρωτοῦν κ' ἐγὼ ἀπομοναχὸς μου
τῆς σκέψης μου ἀγωνίζομαι νὰ διώχνω τὶς ὀμίχλες
μήπως καὶ βρῶ στὸν πόνο σου τὸ μυστικό τοῦ Κόσμου!

ΕΝΑ ΣΟΥ ΜΗΝΥΜΑ...

“Όταν μᾶς ἔφευγες στὰ ξένα
γλεντούσαμε τὸ χωρισμό.
Ἦταν ταξίδια εὐτυχισμένα
μὲ τὸν ὥραϊο τους γυρισμό.

Μὰ τοῦτο ἔδῳ σου τὸ ταξίδι
σὲ πάει ἄλλοῦ, σὲ πάει μακριά,
καὶ μᾶς δαγκώνει, μαῦρο φίδι,
ἢ στέρησή σου τὴν καρδιά...

”Αχ! ἄς ἐλάβαινα μιὰ μέρα
ἓνα σου μήνυμα γοργὸ
πῶς θὰ ξανάρθῃς ἐδωπέρα
— κι ἄς ἔφευγα γιὰ πάντα ἐγώ!

Γιατ’ ἤξερες, γιατί μποροῦσες
νὰ ζήσης πιὸ ὁμορφα στὸ φῶς:
”Ἦσουν πιὸ φίλος μὲ τὶς Μοῦσες.
”Ἦσουν στὶς γνῶσες πιὸ σοφός!

ΣΕ ΤΡΙΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Σιμά σου δὲν περνούσανε τὰ χρόνια.
Ἔνιωθα τὴ ζωὴ μας σὰν αἰώνια
μέσα σ' ἓναν δικό της οὐρανό.

Χωρὶς ἐσένα τώρα — φῶς αἰφνίδιο! —
νιώθω μὰ καὶ τὸ θάνατο τὸν ἴδιο
σὰν τὴ ζωὴ κι αὐτὸν προσωρινό!

Ὡς προσδοκῶ νὰ σμίξουμε καὶ πάλι
τ' ἄχραντα νὰ χαροῦμε ἐκεῖνα κάλλη,
ποὺ ξέρει νὰ χαρῆ μόνο ἡ ψυχὴ,

νὰ σμίξουμε, θ' ἀξιῶσω τοῦ ἀδυνάτου,
πέραν καὶ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου,
σὲ τρίτον κόσμο, οἱ δύο μας μοναχοί!

ΔΙΧΩΣ

Ταξιδεύω κι ὄλο ἐλπίζω
πῶς πηγαίνω νὰ σέ βρῶ...
Δίχως, πῶς, ἄχ πῶς! γυρίζω
τὸ χαμένο θησαυρό;!

Ἐνυπόμονα ἀνεβαίνω
στὰ σκαλιὰ τῆς ἐμπατῆς,
μὰ τοῦ κάκου ἐκεῖ προσμένω
νὰ ῥθῆς νὰ μὲ ὑποδεχτῆς!

Κι ὡς ὀλοῦθε ἀπελπισμένα
τῆ Σκιά σου κυνηγῶ,
ψιθυρίζω πρὸς ἐμένα
«Δὲ θὰ ῥθῆ! Θὰ πάω ἐγώ!»

ΑΠΕΞΩ ΑΠ' ΤΟ ΠΑΡΑΘΥΡΟ ΤΟΥ

Ξύπν' ἀδερφέ μου, πέρασεν ἡ ὥρα...
Τοῦ πνεύματός σου καρτεροῦν τὰ δῶρα
φίλοι σου κι ἄγνωστοί σου καὶ γνωστοί.

Ξύπνα! Χρέος ἱερὸ ἔχεις νὰ μὴν πάψης
ὅσα βλασταίνει ὁ νοῦς σου νὰ τὰ γράψης
μὲ τὴν δική σου τέχνη τὴν κρουστή.

Ἄλιμονο! Ποτὲ δὲ θὰ ξυπνήσης
στὸ ἀπέριττο γραφεῖο σου νὰ καθίσης
ὀλύμπιος, σοβαρός, στοχαστικός...

Πολλά κι ἂν εἶχες νὰ μᾶς πῆς ἀκόμα
τὰ πῆρε ὅλα τ' ἀνθισμένο χῶμα
τοῦ Μάη, πού ἐκεῖνος σ' ἔδρεψε ὁ κακός.

Κ' εἶναι σὰν φρίκης πεμπτουσία ἡ φρίκη:
Κάθε σου ἰδέα νὰ ᾿γινε σκουλήκι,
κάθ' αἴσθημά σου νὰ ᾿γινε σποδός...

Ζῶσα μορφή θανάτου εἶναι τὸ πτῶμα!
Πετᾶ ἡ ψυχὴ ψηλά, μὰ γιὰ τὸ σῶμα
δὲν εἶναι «μακαρία ἡ ὁδός»...

Μαζὶ δὲν πῆρε τίποτε ἡ ψυχὴ σου
στοὺς ἄλλους οἰκισμοὺς τοῦ Παραδείσου
ὅπου λαμποκοπᾶ τὸ πλήρες φῶς...

Θά ᾿χης ἐκεῖ μὲ πόνου διαπιστώσει
πόσο τυφλὸς ὁ ἄνθρωπος καὶ πόση
ἔχει ἄγνοια κι ὁ σοφώτερος σοφός...

*Ὅσον εὐρὺς κι ἂν ἦταν ὁ οὐρανός σου
οὔτε κι αὐτὸς γεμίζει τὸ κενό σου,
πού χαίνει ἐμπρός στὰ μάτια μου στὴ γῆ!

Μᾶς ξεγελοῦνε τὰ ἱερά μας ἔπη,
μὰ ὁ τάφος γλυκασμοὺς δὲν ἐπιτρέπει...
᾿Αγιάτρευτη τοῦ χωρισμοῦ ἡ πληγὴ!

ΣΤΟ ΔΩΜΑΤΙΟ ΤΟΥ

Πρὶν τὴν πόρτα σου ἀνοίξω
σταματῶ καὶ χτυπῶ:
Πῶς τὸν τρόμο νὰ πνίξω;
Μοῦ σωπαίνεις! Νὰ μπῶ;

Μὲ λαχτάρα προβαίνω·
Νεκρικὴ σιγαλιά!
Τὸ κρεββάτι στρωμένο,
δίχως φῶλο ἢ φωλιά...

Πόσο κι ἄλλο ν' ἀνθέξω,
ματωμένη καρδιά;
Στὸ παράθυρο ἀπέξω
ἢ βαγιά, ἢ ροδιά...

Παρακεῖθε στὴν ἄκρια
ἢ γαζία σου ἀνθεῖ
καὶ μὲ κίτρινα δάκρυα
τὸ χαμό σου πενθεῖ...

Πῶς νὰ βγῶ; Πῶς νὰ φύγω;
Κάποια δίνη, θαρρῶ,
μὲ ρουφάει λίγο-λίγο
στὸ βαθύ της βιρό...

Μὲ τὴν πένα σου γράφω...
Μήπως γράφεις μαζί;
Μὴν ἐγὼ ἦρθα στὸν τάφο;
'Ἀπ' τοὺς δυό μας ποιὸς ζεῖ;

ΤΑ ΓΙΑΣΕΜΙΑ ΤΟΥ

Ἄνθοῦν τὰ γιασεμιά μας πού ἀγαποῦσες.
Γιατί δὲν ἔρχεσαι; Ἔλα νὰ τὰ ἰδῆς!
Κόψε νὰ στείλῃς στὶς μικρές σου Μοῦσες,
πού ξέρεις τόσο ἀβρὰ νὰ τραγουδῆς...

Στολίζουν καὶ τοῦ τάφου σου τὸ χῶμα.
Φοβᾶμαι πῶς δὲν τὰ ἔχεις αἰσθανθῆ.
Δὲ θὰ γνωρίζῃ ὁ Ἄδης ἄλλο χρῶμα:
Μαῦρα τὰ νυχτολούλουδα πού ἀνθεῖ!

“Όμως τὰ γιασεμιά, τὰ γιασεμιά σου
ὁ πόνος μου πιστὰ καλλιεργεῖ
ὥσπου νὰ ῥθῶ, νὰ ῥθῶ κ’ ἐγὼ σιμά σου
ψηλὰ στὸν οὐρανό, βαθιά στή γῆ...

Καὶ θὰ ῥβρω τρόπο, ἀγαπημένε, θὰ ῥβρω
τὸν Ἄδη νὰ γελάσω μιὰ στιγμή
καὶ μέσα στὸ σκοτάδι του τὸ μαῦρο
ἐν’ ἄσπρο νὰ σοῦ φέρω γιασεμί!

ΤΟ ΧΡΥΣΟ ΦΛΟΥΡΙ

Στή γέννησή μου, νύχτα τοῦ Φλεβάρη,
ἡ Νόνα μοῦ ἔχει ρίξει τὸ φλουρί,
παλιὸ τῆς φαμελιᾶς μας φυλαχτάρι,
ποὺ οἱ πρόγονοι ὅλοι τὸ ἔβαλαν μικροί.

Πόσο μακρυνὰ μὲ πῆγε πίσω ἡ σκέψη
κι ἄς ἔχει τρέξει ἀνάστατος καιρός!
Ἄπ' τῆ δική μου σκούφια τὸ ἔχαν κλέψει
καὶ δὲν τὸ φόρεσε ὁ Ἀδερφός, μικρός.

Μὰ ἡ κακοσημαδιὰ χτύπησε ἐμένα:
Ἔφυγε πρῶτος κ' ἔμεινα ὁ στερνός!
Μόνος μου ἀναπολῶ τὰ περασμένα
κι ὁ πόνος μου βαθαίνει πιὸ στυγνός.

Ἵσο κι ἂν εἶναι μάταιος ὅποιος θρῆνος,
μοῦ δίνει μιὰ πλαστή παρηγοριά!
Ἄν τὸ φοροῦσε τὸ φλουρί κ' Ἐκεῖνος
μπορεῖ... Παραλογίζεσαι, καρδιά!

Ἵ πόσο ἀπ' τῆς ψυχῆς μας τὴν ὀδύνη
γινόμαστε δειλοί, προληπτικοί!
Ἦτανε πεπρωμένο αὐτὸ νὰ γίνεις;
Ἦ μόνον ὦρα τὸ ἔφερε κακή;

Ἐμμονη σφήνα ἔχει στὸ νοῦ εἰσχωρέσει
λὲς κ' ἔπεσε ἐκεῖ μέσα τὸ φλουρί!
Ἄν τὸ ἔχε κι ὁ Ἄδερφός μικροφορέσει
μπορεῖ νὰ ζοῦσε ἀκόμα!... Ναί, μπορεῖ!

Ἄλλ' ὄχι! τὸ ἔχει ἀρπάξει Μοίρας χέρι
γιὰ νὰ σφραγίσῃ ἐμένανε ὡς στερνό!
Τὸ βρῆκε τώρα ὁ Μῆστος σ' ἄλλο ἀστέρι
καὶ τὸ φορεῖ ψηλὰ στὸν οὐρανό!

ΤΑ ΜΑΛΛΙΑ ΤΟΥ

Εἴμαστε πολὺ μικρά,
μ' ἑνὸς χρόνου διαφορά,
καὶ δὲν πρόσεξα ποτέ μου
τὰ μαλλάκια σου, ἀδερφέ μου.
Ἦτανε ξανθὰ, σγουρὰ
καὶ μακρυὰ - χρυσὴ Χαρά!
Ἕνα δειλινό, θυμᾶμαι,
βγήκαμε κάπου νὰ πᾶμε·
(ὦ τὶ αὐθόρμητες χαρὲς
ξέσπαγαν τέτοιες φορές!)
κάπου ἢ Μάνα νὰ μᾶς φέρη
κρατημένους ἀπ' τὸ χέρι...

Μὰ στὸν κάτω δρόμο, νά,
μιὰ γειτόνισσα περνᾷ
καὶ τῆς λέει: «Τὶ ὠραῖο μαλλάκι!
Μοιάζει νὰ ᾽ναι κοριτσάκι!»
Τότε κοίταξα κ' ἐγὼ
μ' ἓνα βλέμμα μου γοργὸ
κ' εἶδα μὲ μιὰ ἐντύπωση ἄλλη
τ' ὁμορφο ξανθὸ κεφάλι!
Ἦσουν σὰ ζωγραφιστὸ
Χερουβείμ πλάι στὸ Χριστό!

.
Πῶς καὶ τί δὲν τὸ ᾽χα μάθει,
κάτι θὰ ᾽χαν ἴσως πάθει,
καὶ σοῦ τὰ ᾽κοψαν — μιλιὰ! —
ρίζα-ρίζα τὰ μαλλιὰ!
Κ' εἶπε πάλι κάποια ἐσπέρα
μιὰ γριούλα στὴ Μητέρα:
«Κρίμα! Κρίμα! κι ἄμυαλιά!
Κόβονται τέτοια μαλλιὰ;!
Βγάλατε, Κυρὰ-Εὐδοκία,
κάνε μιὰ φωτογραφία;»
Ἡ Μητέρα μας σιγὴ...
Οὔτε αὐτὴ δὲν εἶχε βγῆ!
Μένουν τὰ μαλλιὰ σου, ὠϊμένα,
μόνο ἐδῶ ζωγραφισμένα!

ΓΙΑΤΙ;

‘Απλοί, καλοί πασχίσαμε καὶ δίκιοι
νὰ ἴμαστε, ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ σκολαιοῦ
ὡς τὴ ροδόχρυσή μας ἀμφιλύκη,
ἀντίκρου στὸ βασίλεμα τοῦ ἡλιοῦ.

Ζούσαμε ὡσὰν πιασμένοι ἀπὸ τὸ χέρι
στὴ λύπη, στὸν ἀγώνα, στὴ χαρά.
Οἱ δυὸ ψυχῆς πετοῦσαν ταίρι-ταίρι
μ’ ἓνα ζευγάρι, θὰ ἴλεγε, φτερά.

Θωρούσαμε τοῦ κόσμου τὴν εἰκόνα,
τέσσερα μάτια μόνο μιὰ ματιά,
ἀχάλαγη, ὅπως μένει στὸν αἰῶνα,
χωρὶς ρυτιδωμένα γηρατεία.

Ξέραμε νὰ διαλέξουμε τὰ ὠραῖα
καὶ πλούσιο ν' ἀποστάξουμε χυμό.
Ποτὲ δὲν κυνηγούσαμε τ' ἀκραῖα
ὅπου δὲν ἔχουν, ὄχι, τελειωμό.

Φρόνιμος ὁδηγὸς ὁ μέσος ὄρος
μᾶς ἔδειχνε τὸν ἴσιο δρόμο ἐμπρός.
Δὲν μᾶς ἀποπλανοῦσε ὁ μέγας χῶρος,
μᾶς ἔφτανε ὁ δικός μας ὁ μικρός.

Εἴμαστε φίλοι τῆς χαρᾶς τῆς λίγης
κι αὐτὴν τὴν εἶχαμε ἀφθονη! Γιατί;
γιατὶ νὰ μᾶς ἀφήσης καὶ νὰ φύγης;
'Απόκριση δὲν παίρνουμε οἱ θνητοί...

Η ΠΙΚΡΗ ΚΟΡΦΗ

Φτάσαμε στην κορφή τῆς ὕπαρξῆς μας...
Γιὰ τίτλους καὶ γιὰ ἐγκώμια ποιὸς μιλεῖ;
Τὴν ἄσημη πορεία τῆς ζωῆς μας
τὸ χρονικό μου τοῦτο ἀναπολεῖ.

Τὸ σπίτι μας, τὴ χήρα μας Μητέρα,
τὴ Νόνα-Νόβα, τόσο ἀρχοντική,
Τὸν Μπάρμπα-Πάνο, ποὺ εἶχαμε ὡς πατέρα,
τὴν ἀγωγή μας τὴ θρησκευτική.

Τῆς Πάτρας τοὺς μαθητικούς μας χρόνους,
τῆ φτώχεια τῆς φοιτητικῆς ζωῆς,
τοῦ Βλάση Γαβριηλίδη τοὺς ἀφθόνους
καρπούς πνευματικῆς συγκομιδῆς.

Σὰν μοναχὰ τους ἦρθαν ὅλα τ' ἄλλα...
Καμμιά δὲν τὴν ἐνόθεψε τιμὴ
τὴν ἀρχοντιά μας ποὺ εἶχαμε ἀπ' τὸ γάλα
μὲ τὴν ταπεινοσύνη δίδυμη.

Κορφὴ μας δὲν ἐστάθη τίποτε ἄλλο —
ἀγῶνες, θῶκοι, ἀγάπες, ἐμπρησμός —
μὰ κάτι ἀπ' ὅλα ἐκεῖνα πιὸ μεγάλο:
ὁ ἀδερφικός μας τώρα χωρισμός!

Βαδίζαμε μαζὶ κι ὅλο πιὸ ἐπάνω
στοῦ χρέους μας πιστοὶ τὴν προσταγή.
Πῶς ξάφνου ἀπὸ τὰ μάτια μου σὲ χάνω;
Ποιὸς τὴ σκληρὴ σου τόλμησε ἀρπαγή;

Ὁ θάνατός σου ὑψώθηκε κορφὴ μας!
Κ' ἐγὼ κατηφορίζω τώρα πιά,
ἀναπολώντας τὴν ὠραία ζωὴ μας,
ποὺ ἦταν γεμάτη ποίηση κι ἀνθρωπιά.

ΑΠΟΔΗΜΕΙ

Ἄνοιγω τὰ παράθυρά σου
καὶ βλέπω τὰ μικρὰ πουλιά,
ὅπου ἡ μεγάλη ἦταν χαρά σου,
νὰ φτερουγοῦν στὴ μεσπουλιά.

Νὰ χαρδακίζουν, νὰ λαλοῦνε,
κι ὦ τῆς αἰώνιας σου σιωπῆς!
νὰ θέλουν τάχα αὐτὰ νὰ εἰποῦνε
ὅσα δὲν πρόφτασες νὰ εἰπῆς...

Βαθὺ παράπονο κρυφὸ μου!
Μὴ φεύγετε, πουλάκια, μή!
Ζητούσατε τὸν ἀδερφὸ μου;
Τὸ μάθατε ποὺ ἀποδημεῖ;

ΚΑΙ ΝΑ ΄ΡΘΩ

Θυμᾶσαι τὸ μεγάλο, τὸ ψηλὸ
τὸ σιδερένιο πράσινο κρεβάτι;
(«Τῆς Μάλτας» τὸ προσδιόριζε ὁ προπάππος μας
στὸ προικοσύμφωνο τῆς ἀκριβῆς του κόρης.
Κι ἀνάμεσα στὰ γυριστὰ στολίδια του
εἶχε πλεγμένο τὸ μονόγραμμά του.)
Σ' ἐκεῖνο ἐπάνω, ὠραῖο μὰ κακότυχο,
νιόνυφη ἀκόμα χήρα ἢ Μητερούλα μας
σ' ἀποκοιμοῦσε μὲ λαχτάρια στὸ πλευρό της...
(Καὶ ποιά λαχτάρια πιὸ φριχτή;
Σ' ἀνάζησε ὀρφανούλι μὲς στὰ σπλάχνα της!)
Ἐγώ, ἓνα χρόνο μόνο μεγαλύτερος,
στὴν κάμαρα τῆς Νόνας μας κοιμόμουνα
σ' ἓνα μικρὸ περικλειστο κρεβάτι—
Εἶχε ἡ κουρτίνα του παραμυθένιες ζωγραφιῆς
ὅπου περιπλανόμουν μαγεμένος...

Πολλές φορές σὲ ζήλευα. Μεσάνυχτα
ὄνειρα μὲ ξυπνούσανε παράξενα
κ' ἔτρεχα — τὸ ρολοῖ τοῦ τοίχου ἤχοῦσε —
σὰν ὑπνοβάτης ἔτρεχα κ' ἐρχόμουνα
νὰ κοιμηθῶ κ' ἐγὼ μαζί σας λίγο...
Πῶς μοῦ ξανάγινες μικρός;
Πῶς στὰ παλιά μας ξαναγύρισες
καὶ σ' ἄλλο τώρα πράσινο κρεβάτι
κοιμᾶσαι, στῆς Μητέρας τὸ πλευρό;
Ζηλεύω, σὰν καὶ τότε, πάλι!
"Αλλά παράξενα ὄνειρα
νὰ μὲ ξυπνήσουν λαχταρῶ βαθιὰ μεσάνυχτα
— τί κι ἂν καινούργιο ἄχει τώρα ρολοῖ; —
καὶ νὰ ῥθω, ἀγαπημένε μου Ἀδερφέ,
καὶ νὰ ῥθω, ἀγαπημένη μου Μανούλα,
νὰ ῥθω κ' ἐγὼ νὰ κοιμηθῶ μαζί σας
ὅταν τοῦ τοίχου σταματήσῃ τὸ ρολοῖ
— τὸ νέο ρολοῖ μὲ τὸν παλιὸ σκοπὸ —
κ' ἢ φαμελιά μας ὅλη τότε πιά
συγκεντρωθεῖ στὸ σπίτι τοῦ θανάτου.

ΠΙΟ ΠΟΛΥ

Ἡ ἀγάπη μου γιὰ σένα,
— φίλτρο μὰ καὶ συλλογή —
σὰν κισσὸς περιπλεγμένα
εἶχε ὀλόκληρη τὴ Γῆ!

Μὲ πηγαίους ἐγκάρδιους τρόπους,
καὶ στοὺς πιὸ κακοὺς καιροὺς,
ἀγαποῦσα τοὺς ἀνθρώπους,
φίλους, ἄγνωστους κ' ἐχθροὺς...

Ἄπ' τὴν ὥρα πῶχαις λείπει
ᾧ! δὲν ἄλλαξα σκοπὸ:
Μὲς ἀπ' τὴν πολλή μου θλίψη
πιὸ πολὺ τοὺς ἀγαπῶ...

«ΠΡΕΜΙΕΡΑ»

Νὰ ξαναρθῆς πῶς νὰ σὲ ξεγελάσω;
Τὶ νὰ σοῦ τάξω; Τὶ νὰ σοῦ ἐτοιμάσω;
Μὰ ξέρω τὶ σοῦ ἀρέσει πιὸ πολὺ:

Ἄπόψε ἔχει τὸ Θέατρο «πρεμιέρα».
Ποτὲ δὲν ἔχεις λείψει τέτοια ἐσπέρα!
Σοῦ' χω κρατήσῃ θέση... Τὶ ὠφελεῖ!

Μήτε θὰ ἰδῆς, μήτε θ' ἀκούσης, μήτε
θὰ γράψῃς ἄλλο! Μὲ τὸ «ἐνθάδε κεῖται»
καὶ τοῦ Θεάτρου σου ἔκλεισε ἡ Σχολή...

ΕΠΙΤΕΙΟΣ

Τὸ Μάη ποὺ ἀνθοῦν γιὰ σέ λουλούδια
καὶ σέ μοιρολογοῦν πουλιά,
ἔμεῖς τινάζουμε τὰ χνούδια
ἀπ' τὰ γραφτά σου τὰ παλιά.

Τὰ ξαναφέρνουμε μὲ πόνο
στὸ φῶς, στὸν ἥλιο, στὴ ζωὴ
ν' ἀντιπαλέψουνε τὸ χρόνο
μὲ ὡσὰν ἀθάνατη πνοή.

Καὶ τὸ χειμῶνα, ὦ τοὺς χειμῶνες!
τοῦ νέου βιβλίου σου μαδῶ
τὰ φύλλα του σὰν ἀνεμῶνες
στοῦ τάφου σου τὸ χῶμα ἔδῶ...

Τάχα τὸ νιώθεις καὶ τὸ ἐγκρίνεις;
Τὸ χαίρεσαι; Τὶ ἄλλο ποθεῖς;
Δὲ θέλω ἀπόμαχος νὰ μείνης!
Δὲ θέλω νὰ λησμονηθῆς!

ΤΡΕΜΩ

Σοῦ ἀνοιγοκλείνω τὰ παράθυρα
κάθε πρωὶ καὶ κάθε βράδυ,
παρήγορο νὰ μπῆ τῆς μέρας φῶς,
τῆς νύχτας ἀνυπόφορο σκοτάδι...

Ἐκεῖ ποὺ νὰ μᾶς φύγης βιάστηκες,
στὶς ἄγνωρες κοιλάδες τοῦ Ἄδη,
ἀνέσπερο εἶναι, ἀληθινά, τὸ φῶς
κι ἀνύπαρχτο τῆς γῆς μας τὸ σκοτάδι;

Σοῦ ἀνοιγοκλείνω τὰ παράθυρα
κάθε πρωὶ καὶ κάθε βράδυ...
Δὲ σ' ἀντικρύζω, ὠϊμένα!, πιά στὸ φῶς!
Τρέμω μὴ σ' ἀντικρύσω στὸ σκοτάδι...

ΤΙ ΧΑΡΟΥΜΕΝΑ ΠΟΝΩ!

ὦ πικρὴ παρηγοριά μου
κι ὦ καινούργια μου ποινή!
Ἄκουσα μέσ στην καρδιά μου
τὴν ἀξέχαστη φωνή

νὰ μοῦ λέει κρυφὰ μὲ πόνο,
ποὺ δὲν τοῦ ἔλειπε ἡ χαρά:
—Τώρα σοῦ τὸ φανερώνω
ἔπειτα ἀπ' τὴ συμφορά:

«Σὲ βαριά βρίσκεσαι πλάνη
πὼς ὁ ἓνας μόνο ζεῖ
καὶ πὼς ἔχω ἐγὼ πεθάνει...
Ζοῦμε ἀχώριστα μαζί!»

Ναί, γλυκύτατε ἀδερφέ μου,
ζῆς μαζί μου! Ζωντανὸ
στὴν καρδιά μου σ' ἔχω! Ἴδέ μου
τὶ χαρούμενα πονῶ!

ΜΑ ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΑ!

Τόσο πολύ σ' ἔχω στή σκέψη
πού λέω πώς ἔχεις ζωντανέψει
πώς εἶσαι πλάι μου παρῶν
σ' ὅλον τὸν κύκλο τῶν ὠρῶν...

Καρδιά μου γιὰ νὰ ἐπαληθέψης
τὸ παραπλάνεμα τῆς σκέψης
πηγαίνεις τάχα πιὸ κοντὰ
τοῦ κραίνεις — μὰ δὲν ἀπαντᾷ!

ΕΛΑ ΕΝΑ ΒΡΑΔΥ

‘Ο Μπάρμπα-Πάνος με τόν Πράπα
μᾶς ἔπαιρναν μαζί μικρά
ἀπ’ τόν καιρὸ ποὺ λέγαμε «ἄπα»
τοῦ περιπάτου τῆ χαρά...

Καὶ μᾶς πηγαίναν στ’ ἀκρογιάλι —
πλατάνια καὶ νεροσυρμές —
Λέγαν πολιτικά οἱ μεγάλοι
κ’ ἐμεῖς με ἀσύνειδες ὀρμές

σκαρώναμε στὴν ἄμμο κάποιες
μορφές, ποὺ εἶχαν πολλὰ νὰ εἶποῦν,
ἢ κυνηγούσαμε τὶς πάπιες
ὥσπου στὴ θάλασσα νὰ μποῦν,

καὶ τοὺς πετούσαμε χαλίκια
νὰ πᾶνε ἀκόμα πιὸ μακρὰ,
ἐκεῖ ποὺ παίζαν τὰ καίικια
με τὰ καπρίτσια τοῦ Βοριᾶ...

Τὰ βράδουα, πού 'βγαίνει φεγγάρι
καὶ χρύσωνε τὴν ἀμμουδιά,
ἄλλη ἀποχτοῦσαν, ἄλλη χάρη
καὶ τῶν πλατάνων τὰ κλαδιά.

Μὲς ἀπὸ σύμμικτα πλεμάτια
σ' ἄγνωστον κόσμον μαγικὸ
τὰ παιδικὰ μαντεύαν μάτια
τῆς ὀμορφιάς τὸ μυστικὸ

ἐκεῖνο, πού μᾶς εἶχε γίρει
τὸ πάθος ὅλης τῆς ζωῆς...
Αὐτὸ βραχνάς, αὐτὸ εὐφροσύνη,
αὐτὸ πνοή μας τῆς πνοῆς.

Καλέ μου, ἐδῶ 'ναι τ' ἀκρογιάλι
κ' οἱ πάπιες καὶ τὰ κρύα νερά·
δὲ θές νὰ θυμηθοῦμε πάλι
τὴν παιδικότροπη χαρά;

"Ἐλα ἓνα βράδου λίγην ὥρα
νὰ ξαναπαίξουμε παιδιά!
Σὰν φύγεις πάλι, ξέρω τώρα,
ξέρω νὰ σφίξω τὴν καρδιά...

ΕΝΑ ΒΡΑΔΥ ΣΤΗ ΓΑΡΙΤΣΑ

Φλόγες ἀνθιζε τὸ τζάκι...
Κ' ἦταν σὰν παραμυθάκι
τοῦ παλιοῦ καλοῦ καιροῦ
τ' ἀναπιάσματα τῶν πρώτων
εἰδυλλιακῶν ἐρώτων
τοῦ ὄμορφου σας ζευγαριοῦ.

Στὸ θαμπόφωτο σαλόνι
εἶχατε ἀπομείνει μόνοι
μπρὸς στὸ τζάκι – προβολή.
Κ' εἶδα ἀπὸ τὸ παραθύρι
ὅπου ἀθέλητα εἶχα γείρει,
εἶδα ἓνα σεμνὸ φιλί!

Τὴν ώραία ὥρα ἐκείνη
πόσο εὐχήθηκα νὰ μείνη
τὸ φιλι παντοτινό!
Δὲν τὸ θέλησαν οἱ Μοῖρες!
"Ἄλλον πῆρε, ἄλλον πῆρες
δρόμο ἐσύ, πιὸ ἀλαργινό...

Κι ἄχ! δὲν ἦσου, κι ἄχ! δὲν ἦσου
ὅταν ἦρθε στὸ νησί σου
κ' ἔφυγε μακρυὰ πολὺ
νὰ τοῦ δώσης ἐσὺ πρώτη,
μὲ τὴν ἴδια τρυφερότη
τὸ νεκρώσιμο φιλί...

ΣΤΗΝ ΚΥΡΙΑ Α...

Σ' εὐχαριστῶ, Κυρία, ποὺ τὸν θυμᾶσαι!
Εὐλογημένη ἀπ' τὴν Ἀγάπη νὰ 'σαι,
ποτὲ νὰ μὴ σοῦ λείψει ἀπ' τὴν καρδιά!

Τοῦ Σολωμοῦ ἡ εὐχὴ καὶ τοῦ Μαβίλη
ὅς ἐμπλουτίζει τὴν ψυχὴ σου, φίλη,
παντοτινὰ μ' ἀλήθεια κι ὁμορφιά!

Ὡ, ναί! κ' ἐκεῖνος πάντα σ' ἀγαποῦσε
μὲ τὴ δική του ἀγάπη, ποὺ σκορποῦσε
ροδόφυλλα στοὺς φευγαλέους ἀφρούς

τοῦ ὠραίου ποταμοῦ τῆς Ὑπαρξῆς του...
Ἄς ποῦμε ἦτανε θέλημα τοῦ Ὑψίστου
νὰ χωριστῆτε μέσα στοὺς καιρούς...

Κι' ὅπως ποτὲ δὲ σ' εἶχε λησμονήση
τὴ θύμησή σου, λές, νὰ ξαναζήση
ἦρθε — μὲ πόσο πόνο θὰ τὸ εἶπῶ!—

ἦρθε στὴν Κέρκυρά σου νὰ πεθάνη,
κλείνοντας τῆς ζωῆς του τὸ στεφάνι,
σωπαίνοντας γιὰ πάντα τὸ «ἀγαπῶ»...

ΠΟΣΟ ΠΙΟ ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΕΣ

“Όσες τὸν ἀγαπήσατε, σᾶς εἶχεν ἀγαπήσει,
τῶν ταξιδιῶν του οἱ ἄγνωστες, τοῦ τόπου του οἱ γνωστές·
ὦ, πόσες ὥρες πρόσχαρες μαζί του εἶχατε ζήσει
εὐωδιασμένες γιασεμί, ροδόσταμο μεστές...

Ἰμέρων ἀρχιπέλαγα τὰ γαλανὰ του μάτια,
σειρήνα ἢ γλυκοστάλαχτη μελωδική λαλιά...
Στὰ ὠραῖα ξεμακραίνατε τῆς λήθης μονοπάτια,
πλέκοντας μιὰν ἀθάνατη προσωρινή φωλιά...

Κι ἄχ! τώρα ποὺ μᾶς ἔφυγε, πόσο πιὸ εὐτυχισμένες
ὄχι οἱ γνωστές, ποὺ φανερὰ ἢ ἀπόκρυφα, τὸν κλαῖν,
μὰ οἱ μακρυνές, οἱ ἀνώνυμες, οἱ μυστικὲς του ξένες
ὅπου ἀγνοοῦν πὼς χάθηκε καὶ «θὰ ξανάρθη!» λέν...

ΘΥΜΗΤΙΚΕΣ ΦΡΟΥΡΕΣ...

“Οπου ἔζησες καὶ σκόρπισες ἐρωτικές χαρὲς
στὸν τόπο μας ἐδῶ κ’ ἐκεῖ, κι ἄλλοῦ στὶς ξένες χῶρες—
καὶ ποῦ δὲν ἐγκατάστησες θυμητικές φρουρὲς
νὰ σοῦ κρατοῦν ἀξέχαστες τὶς ἀνθισμένες σου ὥρες!

Ἔζησες ὅπως ἤθελες, χαρούμενο πουλί.

Ἄν ἀγαποῦσες τὴ ζωὴ κι αὐτὴ σοῦ ἀνταποκρίθη.
Μὰ ὁ Ἀφθόνητος σοῦ φθόνησε τὸ ἐρωτικὸ πολὺ
καὶ τὶς ὠραῖες σου θύμησες σκλάβες τὶς πῆρε ἡ Λήθη!

ΠΟΛΛΩΝ ΚΑΡΔΙΩΝ

Στὸν τάφο σου προσῆλθαν Μυροφόρες
ἀνθούς νὰ σοῦ προσφέρουν πασχαλιᾶς...
Βαριά τὴν πέτρα βρῆκαν σφαλισμένη,
πολὺ σὲ κρύβει τοῦ Ἄδη ὁ Βασιλιάς...

Μά, παρακάλεσέ τον νὰ σ' ἀφήση
τὰ μῦρα νὰ δεχθῆς τῶν λουλουδιῶν:
ἀνθοῦν γιὰ σὲ στὸν κῆπο μας ἀκόμα,
ἀνθοῦν καὶ στοὺς μυχοὺς πολλῶν καρδιῶν...

ΣΤΟΝ ΑΙΩΝΑ...

Μὲ τῆς ζωῆς μας σ' ἀγαποῦσα τὴ χαρὰ
ὅμως ἀπ' τὴ στιγμή πού ἐσύ ἔχεις λείπει,
ὡσάν μονάχα αὐτὸ νὰ μὲ παρηγορᾷ,
μὲ τοῦ θανάτου σ' ἀγαπῶ τὴ θλίψη.

Καὶ μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου — τὶ ταχύς!—
ἔγινε ὅ,τι θαρροῦσα τοῦ ἀδυνάτου:
"Ὅσο μοῦ πίκρανες τὴ γλύκα τῆς ζωῆς
τόσο μοῦ γλύκανες τὴν πίκρα τοῦ θανάτου!

Ἐπὶ τὴν κρυφὴν λαχτᾶρα νὰ σὲ ξαναβρῶ,
στὴ Μέλλουσα ζωὴ πιστεύω πάλι.
ὦ Ἀχερουσία! Ἀθάνατο ἀναβρεῖ νερὸ
στὸ ἀντίπερά σου μόνον ἀκρογιάλι!

Συνάρπαζέ με ὀπτασία θελχτική!
Περιβλημένος πάλλευκον χιτώνα
μὲ περιμένεις, χρυσοστέφανος, ἐκεῖ
Ἐσὺ, νὰ μὲ ὀδηγήσης στὸν Αἰῶνα!...

ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΜΑΣ

‘Η αδερφική στοργή δὲ σὲ πλανοῦσε,
οὔτε τοῦ πιὸ μεγάλου ὁ σεβασμός...
‘Η σκέψη σου αἴθριο φῶς λαμποκοποῦσε
κι ὁ λόγος σου ἦταν ἄψευδος χρησμός,

σφιχτόδετος, λιτός, ὅλος οὐσία!
Πολλές φορές, ἀδέκαστος κριτής,
μοῦ ’πες, μὲ τὴν κοφτὴ σου παρρησία,
πὼς ἤμουν «ένας μέτριος ποιητής».

«Καλὸς καὶ δίκαιος», εἶπα, «οἱ δύο μου στόχοι».
Ἐντεῖπες μὲ χαμόγελο γλυκύ:
«Καλὸς, ναί, εἶσαι. Δίκαιος ὅμως ὄχι!
Σὲ κάνει ἡ καλοσύνη ἐπιεικῆ...»

Ἐφηβοι, στὸ γενέθλιο τ' ἀκρογιαλὶ
βαδίζαμε μονάχοι μιὰ βραδυά,
χαράζοντας βαθιὰ πάλι καὶ πάλι
τὰ χνάρια μας στὴ κάθυγρη ἀμμουδιά...

Κι ἄκουσα τὸν πιό ὠραῖο ἀπ' τοὺς χρησμούς σου:
«Ἐδῶ εἶναι ἡ Κασταλία σου πηγὴ,
ἐδῶ νὰ σπεύρης ὅλους τοὺς καημούς σου.
Μὴν παραπλανηθῆς σ' ἀλλότρια γῆ...»

Μ' ἔπεισες; Τὸ ἔχε ἡ φλέβα προδιαγράψει;
Στὸν Ἐπαχτό μας ζῶ καὶ τραγουδῶ...
Μὰ νὰ τ' ἀκούω ποτὲ δὲν ἔχω πάψει
τὰ χρησμικά σου λόγια: «Ἐδῶ! Ἐδῶ!».

ΠΑΛΙ ΘΕΛΩ, ΑΓΑΠΗ, ΝΑ ΤΟ ΠΗΣ...

Πάλι θέλω, Ἀγάπη, νὰ τὸ πῆς
νὰ πειστῶ πὼς τ' ἄκουσε ἡ Σκιά του:
«Πίκρανες τὴ γλύκα τῆς ζωῆς,
γλύκανες τὴν πίκρα τοῦ θανάτου»!

Τώρα εἶναι γιὰ μέ, βράδυ κι αὐγή,
ὅμοιο εἶναι τὸ φῶς καὶ τὸ σκοτάδι!
Ἀπὸ ἔξη μου ἀγαπῶ τὴ Γῆ,
Ἀπὸ ἀγάπη σου ἀγαπῶ τὸν Ἄδη!

Ἀντιστράφη ὁ φόβος μου — ἀγκαλὰ
βρίσκομαι στὸν Κόσμο τὸν Ἀπάνω,
βλέπω τὴ ζωὴ νὰ μοῦ γελᾷ,
καὶ φοβᾶμαι μήπως δὲν πεθάνω!

ΠΩΣ ΜΟΥ ΉΛΙΨΕΣ...

Καλὰ ὁ Πατέρας κ' ἡ Μητέρα
μὰ ἐσύ, πῶς μοῦ ἤλεις κ' ἐσύ
τὴν πεπρωμένη ἐκείνη ἑσπέρα,
ποῦ εὐθύνη ἐπῆρα περισσή;

Ὡ ἂν σ' εἶχα πλάϊ μου στὸ τιμόνι,
ἔστω κι ἀόρατον, κρυφά,
ἡ παρουσία σου καὶ μόνη
θὰ μὲ ὀδηγοῦσε πιὸ σοφά.

ΟΥΡΑΝΙΟ ΦΩΣ

“Όσο κι ἂν πάει μακρόσυρτος ὁ θρῆνος
τὸν ἄξιζε ὁ χαμένος μου Ἄδερφός!
Στὸν ἴσκιο μου ἂν μεγάλωσε — μὰ Ἐκεῖνος
ἦταν γιὰ μένα ἐξαίσιο, οὐράνιο φῶς!

Περίγυρά του ὡς ἀχτιδοβολοῦσαν
εἰδή, ψυχὴ καὶ σκέψη κι ὁμορφιά,
τὰ στήθη μου εὐφροσύνη ξεχειλοῦσαν
μὲ τὴν ἀσύγκριτή του συντροφιά.

Ἡ γνώμη του, αὐστηρὴ μὰ δίκαιη γνώμη,
τὸν ἠθικό μου ἀτσάλωνε ὄπλισμό.

Ἦ πόσο θὰ τὸν εἶχα ἀνάγκη ἀκόμη
κάθε του βαθυστόχαστο χρῆσμό!

Μὰ τώρα πιά καμμιά ἄς μὴν τὸν βαραίνει
ἔγνοια καὶ συλλογὴ γιὰ μᾶς ἐδῶ,
ὄλο καὶ πιὸ ψηλάθε ἄς ξεμακραίνει
μὲ τὴν δική μου ἀγάπη συνοδό.

Ἐπὶ ἀπόλυτη ἄς χαρεῖ τὴ λευτεριά του,
ποὺ τόσο λαχταροῦσε ἐδῶ στὴ γῆ,
λικνίζοντας ἀέναα τὰ φτερά του
σ' αὐγερινοῦ ἀστεριοῦ μαρμαρυγή.

Ὅσο κι ἂν πάει μακρόσυρτος ὁ θρῆνος
τὸν ἄξιζε ὁ χαμένος μου Ἀδερφός!...
Νὰ τὸν ἰσκιώνω ἂν ἔπαψα — Ἐκεῖνος,
νὰ ἔναι γιὰ μέ, δὲν παύει οὐράνιο φῶς!

ΚΡΥΦΟΜΙΛΩ

Νὰ κοιμηθοῦν πρὶν πᾶνε οἱ ἄλλοι
μοῦ ξαναλὲν κάθε βραδυὰ
νὰ μὴ ἀγρυπνήσω ἀπόψε πάλι
τὴ νύχτα δίχως συντροφιά...

Δὲν τὸ ἔχουν νιώσει πὼς δὲ μένω
μονάχος μου, μὰ σὲ καλῶ,
τῆς νύχτας τὰ στοιχειὰ βουβαίνω,
κι ὅλο μὲ Σὲ κρυφομιλῶ...

ΟΛΗ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΧΑΡΑ

Πλειότερη μᾶς ἔδιναν χαρὰ
τοῦ μικροῦ μας κόσμου τὰ μεγάλα
κι ὄχι τὰ δυσπρόσιτά μας τ' ἄλλα,
τῶν μεγάλων κόσμων τὰ μικρά!

Τῶν μεγάλων κόσμων τὰ μεγάλα
λιγοστοὺς θησαύρισαν θνητοὺς...
Εἶναι ἢ ἀπόκρυφή τους ἅγια σκάλα
μόνο γιὰ Προφῆτες καὶ Θεούς.

Μὲ λευκὰ τῆς σκέψης τὰ φτερά,
τῆς καρδιᾶς μας ξάστερα τὰ βάθη,
τὸ μικρό μας χώραγε καλάθι
ὅλη τὴν ἀνθρώπινη χαρὰ!

ΠΑΡΗΓΟΡΙΑ ΚΡΥΦΗ

Παρηγοριά κρυφή μοῦ μένει
πὼς μόχθησες μὲ ἀνταμοιβή...
Δὲν εἶχες μιὰ ζωὴ χαμένη,
ἄπραχτη, ἄλαλη, βουβή.

Ἄπόστολος κι ὄχι ὄδοιπόρος,
τὴν ἔγνοια εἶχες περὶ πολλοῦ
ὅπου σταθεῖς νὰ πέφτει ὁ σπόρος
τοῦ ωραίου, τοῦ δίκαιου, τοῦ καλοῦ.

Δὲ ζήτησες ποτὲ στεφάνια
μήτε πομπὲς — μήτε καρφιά.
Εἶχε ἡ σεμνὴ σου περηφάνια
τόση ἀνθρωπιά, τόση ὁμορφιά!

Σὲ κλαίω μὲ βουρκωμένο πάθος,
μὰ καὶ παρηγοριέμαι πῶς
καὶ τ' ἄνθος σου, δὲν ἔχω λάθος,
πολὺ θὰ ζήση — κι ὁ καρπός!

ΚΑΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΑΣ ΦΕΡΩ...

Τ' όνομα σοῦ ἔχαν δώσει τοῦ Πατέρα,
εἶδες τὸ φῶς μετὰ τὸ θάνατό του...
Κι ὦ μὲ τί πόνο μπόρεσε ἡ Μητέρα
νὰ σὲ κρατῆ στὸν κόλπο της ὡσότου

ἡ πεπρωμένη ἦρθε στιγμή τοῦ Ἀπρίλη
νὰ ῥθῆς στὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ νὰ δρέψης,
μὲ τὸ κομψό σου, κοφτερό κοντύλι,
τόσους ἀνθούς, τόσους καρπούς τῆς σκέψης!...

Μὰ πές μου τώρα: στ' ἄκρια τοῦ Ὑπερπέρα
ἔψαξες μέ τὰ μάτια τὰ μεγάλα;
Τὸν βρῆκες τὸν ἀγνώριστο Πατέρα
ὁμορφο σὰν τὸ κάδρο του στὴ σάλα;

Σὲ γνώρισε; Σοῦ μίλησεν; Ἐχάρη;
Σὲ φίλησε; Σὲ ρώτησε γιὰ μένα;
Ζοῦνε μέ τὴν Μανούλα μας ζευγάρι;
Σὲ κράτησαν μαζί τους, ναί, καὶ σένα;

Μπορεῖ ὁ καλὸς Πατέρας νὰ μαντέψη
πότε θὰ ρθῶ κ' ἐγώ; Θέλω νὰ ξέρω...
Πές του νὰ μέ γνοιαστῆ, νὰ μοῦ τὸ γνέψη!
Εἶμαι ὁ στερνός! Καὶ πρέπει νὰ σᾶς φέρω

ὅλες μας τοῦ Σπιτιοῦ τὶς ἀναμνήσεις,
τὶς παραδόσεις, τὶς χαρές, τὶς λύπες.
Μὲ νιώθεις!... Προσπαθεῖς νὰ μέ βοηθήσης!...
Κάτι μοῦ λές! Μὰ δὲν σ' ἀκούω! Τὶ εἶπες;

ΣΑΝ ΗΛΙΟΣ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

Τ' άστέγνωτό μου δάκρυ
στόν κόσμο μου άν κυλήση
όλα του άπ' άκρη σ' άκρη
θά λιώση και θά σβήση...

Έκτός άπ' τó καντήλι
του τάφου σου έκει κάτου,
πόχει για μέ άνατείλει
σάν ήλιος του θανάτου.

Η ΠΕΝΑ ΤΟΥ

‘Η πένα του είναι στὸ γραφεῖο
κι ὅλο μοῦ λέει τόσον καιρό:
«Ποιὸς μᾶς ἐχώρισε τοὺς δύο;
Ὅμως ἐγὼ τὸν καρτερῶ!»

«Πολλὰ κι ἂν εἶχαμε γραμμένα,
ἀστείρευτη ἦταν ἡ πηγὴ...»
Πένα του ἐσύ, καλή μου πένα,
μὴ μοῦ σκαλίζεις τὴν πληγὴ!

Η ΔΑΦΝΗ ΤΟΥ ΚΗΠΟΥ ΜΑΣ

Τόσο σιμά σου ή Δάφνη μας άνθοῦσε
πού αν άπλωνες τὸ χέρι σου μπορούσε
νά κόψης τὸ πιὸ ὠραῖο της κλωνί!
Μὰ τὸ ἔκανε ή καρδιά σου αὐτὸ ή σεμνή;

ΠΑΛΙ ΚΑΙ ΠΑΛΙ

Ἔχω στὰ βάθη τῆς καρδιᾶς μίαν ἄκρη μου,
τὶς μυστικὲς ὅπου ἀποσύρομαι ὥρες
κι ὅπου μπορῶ νὰ ἐμπιστευτῶ τὸ δάκρυ μου
στὶς Μνηῆμες μου μπορῶ τὶς Μυροφόρες...

Στάλα τὴ στάλα τὸ μαζεύουνε πικρὰ
σὲ ἀρράγιστη, ἀξεθύμαστη φιάλη,
στὸν τάφο σου νὰ τὸ ραντίζουν θλιβερὰ
πάλι καὶ πάλι—ἀξέχαστε! — καὶ πάλι!

ΣΤΕΡΝΟ ΔΑΚΡΥ

Στῶν βλεφάρων τὴν ἄκρη
ἂν σταλάξῃ ἓνα δάκρυ
κι ὅταν θὰ ᾿μαι νεκρός,
δὲ θὰ κλαίω ποὺ πεθαίνω...
Στερνὸ δάκρυ θὰ ραίνω
ὅπου ἐτάφη ὁ Μικρός...

ΔΕΝ ΗΡΘΕΣ

Δέν ἦρθες τὸ φθινόπωρο, δέν ἦρθες τὸ χειμῶνα,
ποὺ δάκρυζεν ἡ κυκλαμιά, ριγοῦσε ἡ ἀνεμώννα...
Μὰ τώρα ποὺ ῥθε ἡ ἀνοιξη, βαστώντας στήν ἀγκάλη
τὸ γιασεμί σου, δὲ θὰ ῥθῆς μήτε καὶ τώρα πάλι;

ΟΛΟ ΤΟ ΦΩΣ, ΟΛΟ ΤΟ ΣΚΟΤΟΣ

“Όλο τὸ ὠραῖο φῶς ποὺ ἐσύ στερήθηκες
θέλω στὰ μάτια μου νὰ κλείσω!

Τοῦ ἡλιοῦ τὸν ἥλιο νὰ κινήσω ἐνάντια του

– τὸ θάνατο νὰ καταλύσω!

“Όλο τὸ μαῦρο χάος ποὺ σὲ τύλιξε

θέλω στὰ μάτια μου νὰ κλείσω!

Στὸν ἄδη τοῦ ἄδη νὰ τὸν ρίξω ἀσήκωτα

– τὸ θάνατο νὰ καταλύσω!

ΤΟ ΠΡΟΣΜΕΝΩ

Ἡ πασχαλιά μας φέτος δὲ λουλούδιασε
ἀπάνω ἀπ' τὸ κλειστό σου παραθύρι...
Μὴν πῆρες τὸν ἀνθὸ της ὅλο ἀντάμα σου
στοῦ Παραδείσου, ἐσύ, τὸ πανηγύρι;

Νὰ σὲ φθονοῦν μὴ θέλησες οἱ Ἄγγελοι
μὲ τ' ἀνθη τοῦ σπιτιοῦ σου στολισμένο;
Στείλε μας κὰν ἕναν ἀνθὸ της μήνυμα
πὼς εἶσαι εὐτυχισμένος! Τὸ προσμένω!

ΜΕ Τ' ΑΝΘΗ

Με τ' άνθη που είκοσάχρονος στόλισες τὰ μαλλιά της,
στολίζω άπαρηγόρητος, τόν τάφο σου, άδερφός.
Με δάκρυα τόν δροσολογῶ δικά μου και δικά της,
σμίγουν για σένα ό φανερός ό πόνος κι ό κρυφός...

ΜΝΗΜΕΙΟ

Μάταιη φροντίδα τὰ βαριά μνημεῖα
σὲ μαρμαρένιους ὄγκους λαξεμένα...
Μὲ τὰ δικά σου δώδεκα βιβλία
μνημεῖο ὑψώνω ταιριαστὸ γιὰ σένα.

Τοῦ πνεύματός σου ἡ ἐξάριετη ἀμβροσία
πόσους δὲν ἔχει εὐφράνει καὶ λυτρώσει!
Ἄξιζει ἡ πρόσκαιρή σου παρουσία
σὰν Πνεῦμα καὶ σὰν Λόγος νὰ ἐπιβιώση.

Ὡς ἡ πνοὴ τῶν δροσερῶν ἀνέμων,
ὡς ἡ ροὴ τῶν διαυγῶν ὑδάτων
δὲν σταματοῦν στὸ πεῖσμα τῶν πολέμων

καὶ τῶν ἀνατροπῶν καὶ τῶν αἰώνων,
ἔτσι ἐπιζεῖ κ' ἡ ἀνταύγεια τῶν Πνευμάτων!
Μνημεῖο σου ἀντάξιο — τὰ βιβλία σου μόνον!

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Ποιητικά κατάστρωσες τὸ πλάνο τῆς ζωῆς σου,
ἄκρατο εἰδύλλιο τὸ ἔζησες τὸ σύνθετό της κράμα.
Οἱ ἔρωτές σου λυρισμὸς καὶ τὸ καθῆκον σου ἔπος,
μὰ ὁ ξαφνικὸς σου θάνατος ἀδόκητο ἦταν δράμα!

ΜΑΥΡΗ ΜΝΗΜΗ

Ζωσμένος με την ήλιαχτίδα
ζοῦσες τὴν πρόσχαρη Ἐλπίδα...

Δεμένος με τὸ μαυρολίθι
ζῆς τὴν ἀπελπισμένη Λήθη...

Ἄχρηστο μοιάζεις πανωτίμι,
μεταθανάτια μαύρη Μνήμη!

ΜΟΙΡΟΛΟΓΗΤΡΕΣ

Είμαι κακός στὸν πόνο μου καὶ στὸ παράπονό μου,
κακός καὶ ποὺ σοῦ ἀναθυμῶ τοῦ ἀπάνω κόσμου χάρες:
τοῦ ἡλιοῦ τὸ φῶς στὰ πέλαγα, τοῦ φεγγαριοῦ στοὺς κάμπους
καὶ τὰ κρυφτούλια τ' ἄφωτα τῶν ἀστεριῶν στὰ δάση...
Κακός καὶ ποὺ σοῦ ἀναθυμῶ χαρὲς τοῦ ἀπάνω κόσμου:
τοὺς φίλους καὶ τὸν ἀδερφό, τὶς ὁμορφες γυναῖκες...

Ἔζησες ὅπως θέλησες μὲ τὸ δικό σου νόμο,
τὸ λίγο καὶ τὸ διαλεχτὸ πολεμοκυνηγώντας.
ταξιδευτῆς ἀχόρταγος καὶ νοσταλγὸς παθιάρης,
στὶς ξένες χῶρες μέλισσα, τὸ μέλι στὴ φωλιά σου,
δικά σου ὅλα τὰ πέλαγα, λιμάνι σου ἕνα μόνο.

Ἄπ' τῆ ζωὴ σου ἀνάμεσα κι ἀπ' τὰ γραψίματά σου
μοιρολογῆτρες προσκαλῶ νὰ κλάψουν τὸ χαμό σου
τὸ ποὺ ἔναι ξένες πιὸ καλά, γλυκὸς ὁ θρῆνος θὰ ἔναι.
Ἄν λάχαινε ἦταν χωριανὲς, θὰ ἦταν πικρὸς φαρμάκι...

ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ ΣΤΑ ΜΑΛΛΙΑ ΤΗΣ

Ξανάρθε ὁ Ἀπρίλης, ἡ Ἀνοιξη κι ὁ Μάης, ποὺ ἐζήλευέ σε
κι ἀγιάτρευτα σε λάβωσε μ' ἓνα ἀνθισμένο ἀγκάθι
στ' ὠραῖο νησι ποὺ ἀνάλαμπες κ' ἦταν γραφτὸ νὰ σβήσης...
Γυρίζουν τώρα τὰ πουλιά, γυρίζουν τὰ λουλούδια
καὶ μόνο ἐσύ δὲ γύρισες νὰ σὲ χαροῦμε πάλι!
Τίναξε τ' ἅγια χώματα, τὸ καντηλάκι σβῆσε
κι ἀνέβα, ἴσκιος ἀγέρινος, στῆς γῆς τὸ περιθῶρι
νὰ ἰδῆς ὅλα ὅσα ἀγάπησες, ὅλα ποὺ σ' ἀγαποῦσαν,
τ' ἀθάρι τῆς Πατρίδας μας, τ' ἀχνάρια τῆς γενιᾶς μας
καὶ τὸν ξανθὸν τὸν ἔρωτα ποὺ τόσο ἐλάτρευές τον...
Ἀνέβα, ἴσκιος ἀγέρινος, στῆς γῆς τὸ περιθῶρι
ὅλη τῆ μέρα ὀνειρεύε, κ' ἔβγα τὸ βράδυ-βράδυ
τὴν κόρη ποὺ τραγούδησες νὰ στρατοκαρτερέσης,
νὰ ρίξης τώρα τ' οὐρανοῦ «λουλούδια στὰ μαλλιά της».

ΑΓΚΥΡΑ

Ἐκεῖ μακρὰ στὴν Ἄγκυρα τὸ κοιμητήρι ἀνθίζει,
ἀνθίζει ὄλο ἀγριοχόρταρα κι ὄλο πικροβοτάνια.
Νὲ κρίνα, νὲ τριαντάφυλλα, νὲ γιασεμιά, νὲ γιούλια...
Μόνο ἓνας τάφος βγάζει ἀνθό, ποὺ ἐσύ τὸν εἶχες σπείρει
μὲ τὰ δυὸ λόγια πῶγραψες, περνώντας, στὸ σταυρό του...
Κ' ἡ κόρη ποὺ ἀναπαύονταν — «Ἑλλη Δανιηλίδου» —
Γρικώντας ποὺ ἀναπαύτηκες κ' ἐσύ, παραπονιέται:
«Γιατὶ δὲν ἦρθες, σὲ ρωτᾶ, στὸ μνήμα μου νὰ γείρης
κ' ἐσύ, ποὺ τόσο πόνεσες τὴν ταφομοναξιά μου;»

ΦΕΡΟΑΙ ΝΗΣΟΙ

Στὸ Θόρσχαφν τοῦ ψηλοῦ Βορρᾶ τετράξανθη παρθένα,
ἔτσι ὅπως τὴ ζωγράφισες μὲ τὰ ψηφιὰ τῆς λέξης,
στὸ παραθύρι κάθεται, χτενίζει τὰ μαλλιά της...
Λευκὸ πουλὶ τὸ χέρι της, τὸ χτένι της ἀσήμι.
Τὰ σμαραγδένια μάτια της βαθιὰ κοιτᾶνε πέρα
νὰ ἰδοῦν στὰ ψαροκάραβα τ' ἀδέρφια, τὸν πατέρα...
Νὰ ἰδοῦν καὶ τὸ στοχαστικὸ διαβάτη ποὺ ἦταν ξένος
μὰ σὰν δικὸς τὴν κοίταξε, γνωστὸς της ἀπὸ αἰῶνες,
λὲς κ' εἶχε φέρει ἀπὸ μακρὰ τὸ μήνυμα τῆς νιότης...
Στὸ παραθύρι κάθεται χτενίζει τὰ μαλλιά της...
Πλεξούδι θέλει νὰ ἴκοβε νὰ τὸ πετάξει τάχα
στὸν ξένο σὰν ξαναδιαβῆ καὶ τῆς χαμογελάσει...
Μὰ ἐσύ δὲ θὰ ξαναδιαβῆς!... Καὶ τίνος νὰ τὸ δώση;

ΑΓΙΟΣ ΤΑΦΟΣ

Γίνεται, ξαναγίνεται τὸ θαῦμα τοῦ Ἁγίου Τάφου
πού τὸ εἶδες καὶ τὸ πίστεψες καὶ τὸ ἔχεις διαλαλήσει.
Μὰ ἐσύ δὲν πᾶς, δὲν ξαναπᾶς ν' ἀνάψης τὴ λαμπάδα...
Πολὺ νὰ φύγης βιάστηκες, ἐκεῖ νὰ φτάσης πού ἔναι,
εἶναι τὸ φῶς πρωτάνναφτο, τὸ θάμα Ἀρχὴ τοῦ Κόσμου,
κι ὁ θάνατος ἀθάνατη ζωὴ μακαρισμένη...
Νὰ μᾶς τὸ γράψης δὲν μπορεῖς, νὰ μᾶς τὸ γνέψης οὔτε...
Λέμε πὼς τὸ πιστεύουμε νὰ λιγοστεύη ὁ πόνος
κι ὅλο τὸ ἀναχαράζουμε νὰ παρηγορηθοῦμε...

ΣΟΥΛΑΜΙΤΙΣ

Στῆς προσευχῆς ἀνέβηκες τ' Ὄρος νὰ προσκυνήσης,
ν' ἀκούσης τοὺς Μακαρισμοὺς κι ἀπ' τῶν ἑλιῶν τὰ φύλλα,
ὡς τοὺς ἀντιθροίζουνε μόνο οἱ ψυχές ν' ἀκοῦνε...

Ἄκουσες ἢ παράκουσες; Κ' ἕναν ἀκόμα λέγαν
Μακαρισμὸν ἀνείπωτον κι ἄγραφον στὰ Βαγγέλια
γι' αὐτοὺς ποὺ ἀγάπησαν πολύ, πλιότερο ἀγαπηθῆκαν...
Ἄνάλαφος κατέβαινες κι ἀποκριματισμένος,
μὰ ὁ πειρασμὸς σοῦ φύλαξε στὸ δίστρατο καρτέρι!
Γυρίζει ἡ Κόρη ἀπ' τὴν πηγὴ, στὸν νῶμο τὸ λαγήνι,
τὸ μέγα δῶρο τοῦ νεροῦ στὸ σπίτι κουβαλοῦσε...
Κι ἀκούστη ἄλλος Μακαρισμὸς: «Οἱ νεροφόρες κόρες
θὰ φέρνουν καὶ στὴν Κόλαση νερὸ τοῦ Παραδείσου
νὰ πίνουνε οἱ ἁμαρτωλοὶ νὰ διπλομετανοιῶνουν...»

Ψηλόλιγνη, μελαχροινὴ καὶ χαμηλοβλεποῦσα...
Ἄνάβλεψε κι ἀνάβλεψες νὰ συναγρικηθῆτε
σὰν δυὸ ζωές ἀλαργινές, σὰν δυὸ ψυχές παρόμοιες.
Προχώρησε... Σταμάτησες νὰ δέσης τ' ὄραμά σου,
τ' ὄραμα ποὺ ἦταν Βιβλικὸ κι ἀπ' τὶς Γραφές βγαλμένο.
Στρίβει κ' ἡ Κόρη χαιρετᾷ τὸ συναπάντημά της...
Μὰ ἐκείνη Σουλαμίτιδα κ' ἐσύ κοσμοδιαβάτης,
βουβὰ τὴν ἀποκόπηκες, βουβὰ τῆς εἶπες «Χαῖρε!»
— ἔτσι ὡς ἀποχαιρέτησες καὶ τὴ ζωὴ ἕνα βράδυ...

ΕΛΣΑ ΒΕΣΤΜΠΕΡΓΚ

Στόν πρώτο ἀνθὸ τῆς νιότης σου καὶ τῆς παλληκαριᾶς σου
πῆρες τῆς Μάνας τὴν εὐχὴ καὶ μίσεψες στὰ ξένα.
Δὲν πῆγες νὰπραματευτῆς μηδὲ νὰ καζαντίσης.
Πῆγες νὰ ἰδοῦν τὰ μάτια σου, ν' ἀκούσης καὶ νὰ μάθης.
Ἄπ' τὶς ὀμίχλες τοῦ Βορρά τὸ φῶς του ν' ἀποστάξης...
Μοίρα καλὴ σ' ἀντάμωσε μὲ τὴν ξανθὴ κοπέλα,
πού μόνο ἡ Σέλμα Λάγκερλεφ μπορεῖ νὰ ζωγραφοῦσε!
Ἐσὺ μᾶς τὴν παρόμοιασες μ' ἐξάισιο ἀνθρώπινο ἄνθος,
Ἐκείνη πρέπει σ' ἔβλεπε σὰν ἄλλον Γιέστα Μπέρλιγκ
τοῦ Παρνασοῦ, πού ἀντὶ σπαθὶ χρυσὴ κρατοῦσε πένα...

Τὴν τρυφερὴ τῆς συντροφιά πολλοὶ ἄλλοι νιοὶ ζηλεῦσαν
μὰ καθὼς ἦταν πρόσκαιρη — σὲ ξένον τόπο ξένοι...—
εἶχε κι ἀνθρώπινη χαρὰ κι ἀνθρώπινο εἶχε πόνος,
χαρὰ ἢ ἀγάπη, πόνος σας ποὺ δὲν τὴ λησμονῆστε
ὅσο μακρὰ ἂν βρεθήκατε, ὅσο ἂν περάσαν χρόνια!
Κὰν εἶχες πάει στὸν τόπο τῆς, εἶδες τὰ γονικά τῆς,
μὰ ἐμεῖς δὲν ἀξιωθήκαμε νὰ ῥθῆ νὰ τὴν ἰδοῦμε...
Μόνο μᾶς γνώρισε ὁ φακὸς τὴν ὁμορφὴν εἰδή τῆς,
τὴ λιγερὴ κορμοστασιά, τὴ χαρωπὴ τῆς χάρη.
Κι ἀκόμα κάποια ρόδινη, ἀγαπητὴ σου εἰκόνα:
μᾶς εἶπες πὼς τῆς ἔμοιαζε πολὺ — γι αὐτὸ τὴν εἶχες
ὅπου κι ἂν μεταστάθμευες, στὴν κάμαρά σου μέσα.
Τὴν εἶχες καὶ στὸ σπίτι μας καὶ κἀκεῖ μαζί του...
Πόσες φορὲς σ' ἀντίκρυσαν λουλούδια νὰ ἀπιθῶνῃς
μπρὸς τὴν ὠραία γύμνια τῆς καὶ τὴ ρεμβῶδη στάση!
Ἔχασες τὴν εἰκόνα τῆς — (ὡς ἔχασες τὴν ἴδια
ἀπ' τὴ βαθιά σου ἀντίθεση ποτὲ μὴ ζευγαρώσης...)
Γιατὶ νὰ μᾶς τὴν κάψουνε, γιατί νὰ μὴν τὴν ἔχω
νὰ σοῦ τὴν κρύψω στοὺς ἀνθούς, μαζί σου νὰ τὴν πάρῃς!
Ἀγάπες ἔπιασες πολλές, μὰ ἐκείνη, μόνο ἐκείνη,
ἔστάθη ὁ πρῶτος σου ἔρωτας ὡς κι ὁ παντοτινός σου!

Ἀπ' τὰ πολλὰ στερνὰ φιλιὰ τοῦ χωρισμοῦ ἦταν κ' ἓνα
πού τ' ὀνομάτισα κρυφὰ φιλιὸ δικό σου, Ἔλσα!

ΕΛΑΤΑ! ΕΛΑΤΑ!

Πώς τ' αγαποῦσες μάντεψαν καὶ πέρασαν τὸ ξόδι
ἀπάνω ἀπ' τὰ ψηλὰ βουνὰ κι ἀπ' τὰ μεγάλα δάση,
ἀπ' τὸ χωριὸ τῆς Μάνας σου κι ἀπὸ τ' Ἀρχοντικό της...
Ζερβὰ τὸν Καστανόλογγο, ἀντίκρυ τὸν Ἀρδίνη
κάτω μεριά τὸ Φίδαρι, τὸ λιγερό ποτάμι...

Κ' ἦταν σὰν ἀναστάσιμο τὸ νεκρικό σου διάβα!
Νεράϊδες ἀπ' τὴν Πέλιστα σὲ ψηλοπροβοδοῦσαν
καὶ Δράκοι ἀπὸ τὸν Κοκκινιά σοῦ ἀνοίγανε τὸ δρόμο
νὰ μὴν τὸν φράξουν σύννεφα καὶ σὲ χασομερήσουν...
Μοιρολογώντας ἔλεγα: «Μακάρι ἐκεῖ ποὺ πῆγες
«Ἔλατα!, νὰ ἦταν, Ἔλατα!» ἢ πρώτη ἀνακραυγή σου
καὶ νὰ σ' ἐδέχτη ἕνας ἀητὸς κ' ἕνα βουνίσιο ἀηδόνι!»

ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ

I

Μετρῶ... Πέρασαν δέκα χρόνια
πού ὁ Μάης σου κόπηκε στὰ δυὸ
κι ἀλλάξανε σκοπὸ τ' ἀηδόνια
νὰ σὲ θρηνήσουνε νεκρό...

Τοῦ γιασεμιοῦ σου ἄνθοῦν τὰ κλώνια
στὸ περιβόλι τοῦ σπιτιοῦ
κι ἄς μὴ φροντίζη τα ἡ συμπόνια
τοῦ ὠραίου σου γαλανοῦ ματιοῦ...

*Έρχονται, πᾶν τὰ χελιδόνια...
Ὁ κάθε Μάης μας πιὸ πικρός.
Πότε πέρασαν δέκα χρόνια
πού δὲν ξανάρθε πιά ὁ Μικρός!

II

Δέκα χρόνια! Πότε πέρασαν μές στὸ ἐφήμερο παρόν...
Δέκα χρόνια! Πόσο ἀμαύρωσαν τὰ εὐτυχῆ μας περασμένα...
Δέκα χρόνια! Τόσο ἀσήμαντα στοὺς αἰῶνες τῶν καιρῶν...
Δέκα χρόνια! Ὅσο ἂν σ' ἔκλαψα λίγο εἶναι, ἀδερφέ, γιὰ σένα!

Πόση θὰ ἔχε, ἂν τὰ ἔχες ζήσει,
κι ἄλλη, κι ἄλλη ἀγάπη ἀνθίσει!

III

Δεκαδιπλώθηκεν ὁ χρόνος
ἀπ' τὴν ἐπώδυνη ταφή...
Κι ἄχ! μοιάζει ἀνίερη ἑκταφή:
Ὅσα κρυστάλλωσε ἡ γραφή
δάκρυα — καὶ τὰ ἔξεραι ἐγὼ μόνος! —
νὰ δώσω ὁ κόσμος νὰ τὰ ἰδῆ!
Μὲ τὴν δεκάτη μου σπονδή,
ἀγαπημένο μου παιδί,
δεκαδιπλώνεται κι ὁ πόνος!

ΠΑΛΗ ΜΕ ΤΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΤΗΣ ΑΡΝΗΣΙΑΣ

Τῆ φρένα μου κουρσεύει ἄγριο Στοιχειό,
βγαλμένο κι ἀπ' τὰ βάθη κι ἀπ' τὰ ὕψη.
Δὲ θὰ μ' ἀφήση τίποτέ μου ὀρθό!
"Ὅλα μου τὰ ἱερὰ πάει νὰ συντρίψη!

Ἰδέες καὶ πεπιοθήσεις μου κι ἀρχές,
ἀγάπες καὶ δεσμούς καὶ ὠραῖες συνήθειες,
ὅσα σεβόμουν, πίστευα ὡς τὰ χτὲς
ἀπρόσβλητες, ἀσάλευτες Ἀλήθειες!

Ἡ δύναμή του ἢ καταστροφικὴ
ἀγνωστὴ μοιάζει ἐνέργεια ἀγνώστου κόσμου...
Ἐρημος σκοτεινιάζει ψυχικὴ
ὡσὰν ἀντιδημιουργία ἐντὸς μου!

Καὶ οὐρλιάζει τὸ Στοιχειὸ καγχαστικά:
– «Εἶσαι μηδέν! Εἶναι μηδέν τὰ πάντα!
Μηδέν καὶ τῆς ψυχῆς τ' ἀερικά,
τὰ πράγματα μηδέν καὶ τὰ συμβάντα!

«Ποτὲ ὁ Θεὸς δὲν ἔχτισε βωμό!
Κανένας βασιλιάς δὲν εἶχε θρόνο!
Καὶ ποῦ θὰ τὰ στηρίζαν; Ψέμα ὦμό
αὐτὰ ποὺ λέτε τόπο, λέτε χρόνο!

Τέφρα καὶ κόνις – οὔτε κὰν αὐτὰ
δὲ μένουν ἀπ' τὸν πλοῦτο τῆς ψυχῆς σου.
Τῆς σάρκας τὸ σκουλήκι ὅταν ψωφᾶ,
ψωφοῦν καὶ τὰ πουλιὰ τοῦ... Παραδείσου!

«Ποιοῦ Παραδείσου, εὔπιστε, καὶ ποιᾶς
ζωῆς αἰώνιας; Ὅλα παραμύθια!
Ἦρθε ἡ στιγμή, ἀφοῦ τὴν ἀγαπᾶς,
νὰ μάθης τὴν αὐθεντικὴ σου Ἀλήθεια:

«Τυχαῖο σπινθηροβόλημα ἡ Ζωή!
Ἀκούσιο σφάλμα ἡ γένεση τοῦ Ἀνθρώπου!
Φανταστικὴ τοῦ ἀ-χρόνου ἡ ροή,
οὐτοπικὸς ὁ ἐντοπισμὸς τοῦ ἀ-τόπου.

«Ἐάν θέλῃς τὴν ἀλήθεια νὰ τηρῆς
στὴν πιὸ πραγματικὴ συσκευασία,
βάζε στερητικὰ ὅσα μπορεῖς
στὸ κάθε πιστευτό, στὴν κάθε οὐσία.

«Βόσκε τῆς γῆς τὸ χορταράκι ὡς πού
νὰ γίνῃς, ὅπως ὄλοι, λίπασμά του...
Λυτρώσου ἀπ' τὴν ἀγγάρεια τοῦ σκοποῦ
νὰ σμίξης τοὺς Δικούς σου ἐκεῖ κάτω...»

«Δὲν θὰ τοὺς ξαναἰδῆς ποτέ! Καὶ πῶς;
Ὁ θάνατος ὁ... ἀθάνατος πεθαίνει
μαζί σου.! Καὶ μαζί του κάθε φῶς,
κάθε σκοτάδι, κάθε σου Εἰμαρμένη!...»

Δὲν θὰ τοὺς ξαναἰδῶ;! Μὰ τότε, ὦ, ναί!
Δὲν ἔχει μήτε ὁ θάνατος ἀξία!
Δός μου καινούργια δύναμη, Οὐρανέ,
ν' ἀνυπαρχτήσω τὴν ἀνυπαρξία!

Ἦχι τοῦ κόσμου τούτου! Τοῦ ἄλλου! Ἐκεῖ
πού λαχταρῶ νὰ φτάσω μιὰν ἡμέρα
καὶ νὰ ξανάβρω — ὄνειρο γλυκύ! —
τὸν Ἀδερφό, τὴ Μάνα, τὸν Πατέρα!

Ἄσπόνδυλο στοιχειὸ τῆς Ἄρνησιᾶς,
ἂν πράγματι ἔχεις ἐξουσία δική σου,
μὴ μοῦ στερήσης, ὅσο κι ἂν λυσοᾶς,
τῇ μέλλουσα χαρὰ τοῦ Παραδείσου!

Χωρὶς τῇ μαγικῇ τῆς ζωγραφιά,
χωρὶς τῇ μυστικῇ τῆς προσδοκία,
θέλει χαθῆ στῇ Γῆ κάθε ὁμορφιά,
κάθε ἀρετῇ, ἀκόμα κ' ἢ κακία!

Κι ὁ θάνατος, ὁ μεγαλοπρεπής,
κι αὐτὸς σὰν δῆμιος κρύβει τῇ μορφῇ του
ὅταν ἀκούει πῶς χάθηκε ἡ ἐλπίς
ν' ἀναστηθοῦνε κάποτε οἱ νεκροὶ του!

Ὅχι, Ἄρνητῇ τρελέ, δε μὲ πτοεῖς!
Τὸ ἀνθρώπινο μὲ ἀναθαρρεύει πλῆθος!
Τὸ ἀκοῦς; κραυγάζει:—Ἄλήθεια τῆς Ζωῆς
αὐτῇ, γιὰ μᾶς, ποὺ δίδαξε, εἶναι ὁ Μύθος!

Ξεθάβω τὸν παλιό μου θησαυρό,
στὰ ὕψη διαλαλῶ τῆς ὕπαρξής μου:
«Καὶ ζῶ! Καὶ θὰ πεθάνω! Καὶ θὰ βρῶ,
θὰ βρῶ στὸν Ἄδη ἐκεῖ τοὺς προσφιλεῖς μου!»

ΠΑΛΙΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

I

Ἦρθε φωτογράφος! Πῆγαν κι ἄλλοι.
Πᾶμε, πᾶμε, Μάνα μου, κ' ἐμεῖς
μιὰ φωτογραφία νὰ μᾶς βγάλη
νὰ τὴν ἔχουν ὅλοι οἱ συγγενεῖς,

ὅπως τὶς δικές τους, τόσες κι ἄλλες,
ἔχουμε στὴ σάλα μας κλειστές,
ἄλλες πιὸ μικρὲς κι ἄλλες μεγάλες,
σὲ χρυσὲς κορνίζες κρεμαστές...

Πρώτη, ἀπ' ὅλες πρώτη, τοῦ Πατέρα.
Τὸν γνωρίσαμε — ὄνειρο σωστό —
μοναχὰ καὶ μοναχὰ ἐκειπέρα
ὄμορφο, γαλήνιο, γελαστό...

Ἔλα νὰ σὲ βάλουμε στὴ μέση
τὰ ὄρφανά σου ἀνήλικα παδιά,
ποῦ γιὰ μᾶς — πολὺ σ' ἔχουν παινέσει! —
«ἔβαλες τὰ νιάτα στὴν ποδιά...»

Μόνα μας, χωρίς ἄλλου δασκάλια,
πήραμε στολίδι στὸ φακὸ
δὺο βιβλία... κ' εἶχες μιὰ βεντάλια
μόνο στόλισμά σου ἀρχοντικό...

Τὰ βιβλία ἔγιναν δουλειά μας,
μὰ τ' ὠραῖο βιβλίο τῆς ζωῆς —
ὅπου γράφονται ὅλα τὰ παλιά μας —
τὸ 'χετε στὸν τάφο πάρει ἐσεῖς!

Τόσα μας κειμήλια πᾶν καμένα!
'Ἡ φωτογραφία ἔχει σωθῆ...
Τῆ θωρῶ μὲ μάτια δακρυσμένα:
Νὰ σᾶς ζωντανέψη προσπαθεῖ!

Προσδοκῶ τὸ θάμα κι ἀφαιροῦμαι...
"Ἀχ νὰ ζωντανεύατε ξανά
λίγο σὰν καὶ τότε, νὰ χαροῦμε
καὶ μαζί νὰ φύγουμε. "Ἀχ! νὰ...

II

Πῶς θὰ μπορέσης, φαντασία μου, πῶς
νὰ δασκαλέψης τὴν καρδιά ὅσο πρέπει
γιὰ νὰ πιστέψῃ — μάταιος ὁ σκοπός! —
ἀληθινὰ πῶς εἶναι αὐτὰ ποὺ βλέπει;

Νά, ἢ Νόνα-Νόβα, ὁ Μπάρμπα-Πάνος, νὰ
ἢ Θειά Παγώνα, ὁ Μῆστος, ἢ Μητέρα!
Τοὺς ψιθυρίζω λόγια ζωντανά...
Τάχα μὲ ἀκοῦν στὴν ἄλλην ὄχθη πέρα;

Τὸ θέλημά σου, Θεέ μου, σεβαστό.
Μὰ εἶναι φριχτὸ νὰ ἔχω ἀπομείνει μόνος!
Χαμογελοῦν στὸ κάδρο ποὺ βαστῶ,
χαμογελοῦν καὶ μένα σφάζει ὁ πόνος!

Πρὸς τὶ ἓνα τέτοιο ἀντίκρυσμα, πρὸς τί;
Ἡ μνήμη ἀρκοῦσεν ἢ σπονδὴ νὰ γίνῃ...
Γέφυρα ἐσύ, στὸ χάος κρεμαστή,
οὔτε κ' ἐμεῖς περνοῦμε σε, οὔτ' ἐκεῖνοι!

Κρίμα ποὺ κάηκεν ὁ παλιὸς κομὸς
τὸ τελευταῖο συρτάρι του ν' ἀδειάσω
κ' ἐκεῖ, φωτογραφία παλιά, — καημός! —
τὸ λείψανό σου ἐκεῖ νὰ ἐνταφιάσω...

ΠΑΡΑΜΙΛΗΜΑΤΑ

ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙΣ!

Θὰ ἔχανα τὰ βήματά μου ἐπάνω στὴ γῆ,
θὰ ἔχανα τὸ πολικό μου ἀστέρι στὸν οὐρανὸ,
δὲν ξέρω τι θὰ ἦταν ἡ ζωὴ, ἀλλὰ ζωὴ
δὲν θὰ ἦταν αὐτό πού θὰ ζοῦσα
χωρὶς ἐσένα!

Μὰ ἐγὼ — ντροπὴ μου! — ξαναβρῆκα τὰ βήματά μου,
ξαναβρῆκα τὸ πολικό μου ἀστέρι
καὶ ἄρχισα νὰ ξαναζῶ ὅπως ζοῦσα.

Ὡ, ναί, μὲ τὴν τρυφερὴ συντροφιά
τῆς Μαρίας μου, πού τόσο σ' ἀγαποῦσε
καὶ τόσο τῆς ἄρεζε νὰ παιζογελαῖ μαζί σου:
ὁ «Μικρὸς» ἐδῶ, ὁ «Μικρὸς» ἐκεῖ...

Πῶς τὸ ὑποφέρουμε νὰ βλέπουμε κλειστὰ κάθε πρωτὶ
τὰ παραθυρόφυλλα τῆς κάμαράς σου;

Πῶς δὲ σὲ περιμένουμε; ναί!

Πῶς δὲ σὲ περιμένουμε κ' ἐσένα
μὲ ἀνεξάντλητην ὑπομονή,
κάθε μέρα, ὅπως πρῶτα,
στὸ Τραπέζι;

Πῶς στέκεται ὄρθιο τὸ σπιτικό μας Τραπέζι;
Δέκα, εἴκοσι, εἰκοσιπέντε χρόνια τώρα
Τρίπους Βωμὸς ὑψωνότανε.
Ἔλειψες ἐσύ, μείναμε δύο...
Πῶς στέκεται ὄρθιο;
Πῶς μπόρεσα κι ἄρχισα νὰ ξαναζῶ ὅπως ζοῦσα;
Τόσο λίγο μοῦ κόστισεν ἡ ἀπουσία σου;
Εἶναι δυνατόν;
Μοιάζει σὰ νὰ πρόδωσα τὴν ἀγάπη σου.
Σὰ νὰ πρόδωσα τὴ Μνήμη σου.
Δὲ σὲ πενθῶ ὅσο σοῦ πρέπει;
Δὲ σὲ θρηνῶ ὅσο σοῦ ἀξίζει;
Χώρισα τὴν ψυχὴ μου ἀπὸ τὴν ψυχὴ σου;
ᾤω ἀνελέητη σκέψη!
ᾤω ἀποτρόπαιη ἀμφιβολία!
Γιατὶ προσπαθεῖς νὰ ρίξης κι ἄλλο δηλητήριο
στὸν φαρμακωμένο μου πόνο;
Πονῶ, πενθῶ, θρηνῶ.
Εἶναι λίγο, τὸ βλέπω.
Ἐπάρχουν, λοιπόν, ὅρια ἀνυπέρβλητα
καὶ στὸν πόνο, καὶ στὸν θρῆνο;
Δὲν μπορῶ νὰ τὰ σπάσω,
νὰ τὰ ὑπερβῶ;
Δὲν μπορῶ νὰ σὲ θρηνήσω
περισσότερο;
— Δὲν μπορεῖς!

ΟΤΑΝ Σ' ΕΧΑΣΑ

“Όταν σ’ ἔχασα εἶχα τὴν ἀπίθανη αἴσθηση ὅτι χάθηκε ἡ ζωὴ τοῦ κόσμου ὅλου.

Περίμενα νὰ μαραθοῦν τὰ λουλούδια, νὰ βουβαθοῦν τὰ πουλιά.

Νὰ στερφέψουν οἱ πηγές, νὰ ἐξαφανιστοῦν τὰ σύννεφα.

Νὰ σβήσουν τ’ ἀστέρια...

Ἐπόψε ἔλεγα, δὲ θὰ ξαναβγῆ τὸ φεγγάρι!

Αὔριο, ἔλεγα, δὲ θ’ ἀνατείλῃ πιά ὁ ἥλιος!

Ὁ ἔρωτας, Αὐτός, νεκρώθηκε μαζί σου!

Δὲ θὰ τὸν ξαναχαροῦμε

οἱ περιλειπόμενοι!

Ἐβλεπα κάθε ἄνθρωπο μισοζωντανὸ

καὶ μισοπεθαμένο.

Ζωὴ καὶ θάνατος τὴν ἴδια πῆραν μορφὴ!

Ἐνσωματώθηκαν στὴν ἴδιαν ὕπαρξη.

Μιὰ τους ἡ λειτουργία κ’ ἡ ἐνέργεια.

Πῶς συμπιέστηκαν στὴν ἴδιαν ὄντοτητα;

Αὐτοὶ ὅλοι ποὺ μὲ συλλυποῦνται

εἶναι ζωντανοί; ἢ πεθαμένοι;

Μὰ κι ἂν τάχα ζοῦν ἀκόμα, ἀπὸ ὥρα σὲ ὥρα

θὰ πεθάνουν! Ὅλοι θὰ πεθάνουν!

Ἄν δὲν πέθαναν κι’ ὅλα!

Δέν τὸ ξέρουν οἱ ἄμοιροι καὶ σέρνονται στὴ γῆ...
Σμίγουν μεταξύ τους, νομίζουν πὼς ἐρωτεύονται,
προσποιοῦνται πὼς ζοῦν!
Πλανεύονται πὼς δροῦν!
Κ' εἶναι πεθαμένοι...
Κάτι φοβερώτερο! Δέν εἶναι
οὔτε ζωντανοί, οὔτε πεθαμένοι!
Εἶναι σκιές μεταξύ ζωῆς καὶ θανάτου. Ὑπάρξεις
ἀμφίβολες, ἀβέβαιες.
Ναί, κάποιες φορές δέν εἴμαστε οὔτε ξυπνητοί,
οὔτε κοιμισμένοι.
Τὴν ἴδια στιγμή βλέπουμε παραδεισιακὰ ὄνειρα,
καὶ ταυτόχρονα στενάζουμε γιὰ τὰ ἐπίγεια βάσανά
μας...
"Ὅλοι τους οἱ περιλειπόμενοι, ὅλοι
αὐτοὶ ποὺ προσπαθοῦν νὰ παρηγορήσουν ἐμένα
εἶναι μισοζωντανοὶ καὶ μισοπεθαμένοι.
Κι ὄχι δέν μποροῦν ποτὲ πιά νὰ ξαναζήσουν,
νὰ ξαναγίνουν ὄλοζώντανοι!
"Ὁχι!
Μόνον νὰ πεθάνουν μποροῦν,
νὰ γίνουν κατάνεκροι!
Καὶ θὰ πεθάνουν... θὰ ἔχουν κι' ὅλα πεθάνη!..
'Αφοῦ Ἐσὺ πέθανες! Ἐσὺ!

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

Ἐσὺ δὲν τὸν ἀποχαιρέτησες
τὸν ὄμορφο κόσμο τῆς μητρικῆς μας γῆς.
Ἄπὸ ἓναν, ὅσο κι ἀγαπητόν, πάντα ξένον τόπο,
πέταξες ξαφνικὰ στὴν πικρὴν αἰωνιότητα
χωρὶς νὰ δοκιμάσης τὸν σπαραγμὸ τοῦ χωρισμοῦ
ἀπὸ τὴ γλυκιὰ προσωρινότητα.
Μὰ ἐγώ,
ἀπὸ τότε ποὺ ἀδόκητα χάθηκες,
τὸν ἀποχαιρετῶ μὲ σπαραγμὸ καὶ ὀδύνη
τὸν ὄμορφο δικό μας κόσμο:
τὸν ἥλιο, τὸ φεγγάρι, τὰ τριαντάφυλλα,
τ' ἀηδόνια, τὰ νερὰ ποὺ τρέχουν
καὶ τὰ γιασεμιά...
Τὰ ἔλατα καὶ τὰ πλατάνια,
τὶς ὄμορφες κοπέλες —
τὸν ἀγαπημένο Ἕπαχτο!
Τὸν κόσμο! Τὸν δικό μας τὸν κόσμο!
ποὺ δὲν ὑπάρχει πιά, σὰν δὲν τὸν βλέπουμε μαζὶ
μὲ τέσσερα μάτια, ὅπως ὡς τώρα...

Τὸν ἀποχαιρετῶ μὲ σκληρὴ πίκρα —
δυὸ φορές σκληρότερη, δυὸ φορές πικρότερη —
γιατὶ τὸν ἀποχαιρετῶ καὶ γιὰ σένα
ποὺ δὲν πρόφτασες, Γλυκέ, νὰ τὸν ἀποχαιρετήσης...
Κι ὦ τὴν ἀπύθμενη ὀδύνη!:
Ἄποχαιρετῶ μαζί του κ' ἐσένα!
Ἄποχαιρετῶ τὴ ζωὴ σου! Τὴ ζωὴ μας!
Τώρα ποὺ τὸν ἔχασες ἐσύ,
τώρα μόνο νιώθω σ' ὅλη του τὴν ἔκταση,
σ' ὅλη του τὴν ἀξία,
τὶ θησαυρὸ ἀνεκτίμητο
πρόκειται κ' ἐγὼ νὰ χάσω,
φεύγοντας ἀπ' τὸν κόσμο! Φεύγοντας ἀπ' τὸν Ἑπαχτο!
Μοῦ ἄφησες στὰ χέρια — τώρα τὸ νιώθω! —
τὸ χρυσὸ μέτρο μοῦ ἄφησες
τῆς Ζωῆς καὶ τοῦ Θανάτου!
Ἐνα μέτρο ὀλοστρόγγυλο
Σὰν βρόγχο...
Σὰν φίδι...

MAZI !

Πολὺν καιρὸ ταξίδευες στὴν Ἀφάνεια...
Οὔτε στὰ ὄνειρά μου μποροῦσα νὰ σὲ ἰδῶ...
Τώρα, συμπεραίνω, θὰ ἴφτασες
στοῦ μεγάλου ταξιδιοῦ σου τὸ τέρμα.
Τὸ συμπεραίνω:
Μπορεῖς καὶ στρίβεις πίσω τώρα τὸ βλέμμα σου
καὶ μὲ κοιτάζεις ἀπὸ ψηλά.
Τὸ αἰσθάνομαι.
Μοῦ ἐμφανίζεσαι τώρα ζωντανὸς στὰ ὄνειρά μου!
Χαίρεσαι μαζί μου τὶς χαρὲς
τῆς ζωῆς.
Ἐνδιαφέρεσαι γιὰ τοὺς
κυματισμούς της.

Ποιὸν ἄλλο λόγο μπορεῖ νὰ ᾔχουν οἱ παρουσίες σου;
Ξαναζῶ τὶς προτιμήσεις σου,
τὶς χειρονομίες σου,
τὰ χωρατὰ σου.
Εἶσαι καὶ πάλι σύντροφος τῆς ζωῆς μου.
Κι ὁδηγός!
Ἔλεγα πὼς θὰ μὲ ὀδηγοῦσες, τώρα πιά, μόνο
στὸ δρόμο τοῦ θανάτου...
Μὰ ἐσύ, κυριαρχώντας στὰ ὄνειρά μου,
μὲ ξαναοδηγεῖς καὶ στῆς ζωῆς τὸ δρόμο
καὶ στῆς χαρᾶς τῆ μονόστρατα.
Ἔγιναν οἱ νύχτες μου
εὐτυχέστερες ἀπὸ τὶς ἡμέρες μου.
Ζώντας πάλι μαζί σου ἀπὸ νύχτα σὲ νύχτα
δὲ θὰ σὲ χωριστῶ πιά ποτέ!
Κ' ἔτσι, ἀνεπαίσθητα,
θὰ ἐνώσουμε κάποια στιγμή
τὶς μικρές μας νύχτες
σὲ μιὰ μεγάλη κι αἰώνια Νύχτα.
Μ α ζ ί !

ΑΠΟΘΕΩΣΗ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Μιά ἦταν ἡ ζωή μας
καὶ τὴ ζήσαμε, στὰ δύο, μαζί.
Τώρα τὴ ζῶ μοναχός μου ὀλάκερη!
"Ὅπως ἐσύ, μοναχός σου, ὀλάκερη μεταζεῖς
τὴν αἰωνιότητα τοῦ θανάτου!
Μὰ εἶσαι πάντα ἐσὺ ζωντανὸς
μέσα στὴ ζωή μου...
"Ὅπως εἶμαι κ' ἐγὼ πεθαμένος
μέσα στὸ δικό σου θάνατο.
Γιατὶ ἓνας εἶναι κι ὁ θάνατος!
"Ενας, καὶ τὸν θανατωθήκαμε μαζί!

Τὶ σημασία ἔχει
ποιὸς μας εἶναι σήμερα ὁ ζωντανὸς
καὶ ποιὸς ὁ κεκοιμημένος;
Αὔριο — παρηγόρησέ με κεφαλαῖο,
μεγάλο, ἀτέλειωτο Αὔριο! —
θὰ ξαναζήσουμε μαζί — τεθνεῶτες κ' οἱ δύο —
τὴν οὐδέτερη Αἰωνιότητα...
Σὰν ὄνειρο τῶν ὀνείρων μας!
Σὰν σκοπὸ τῶν σκοπῶν μας!
Σὰν εὐδαίμονη λύση
ὄλων τῶν αἰνιγμάτων
ποὺ μᾶς βασάνιζαν στὴ ζωὴ.
Σὰν ἀπόλυτη δικαίωση
καὶ σὰν μακαριστὴ ἀποθέωση
τῆς Ἀγάπης μας!
Τῆς Ἀγάπης!

ΕΝΑ ΠΟΙΗΜΑ

‘Η ζωή σου ἦταν ἓνα ποίημα.

Ὶγραφες, νέος, τόσο μουσικούς στίχους!

Τόσο ἄβρα ποιήματα.

«Λουλούδια στὰ Μαλλιά της»...

Τὶ πηγαῖος λυρισμός! Τὶ εὐγενικὸ πλέξιμο στίχου!

Τὶ λεπτὴ οὐσία! Τὶ κομψὴ μορφή! Τὶ χαρά! Τὶ χάρη!

”Επειτα ἔπαψες νὰ χύνης σὲ στίχους
τὸ ποιητικὸ σου ἀνάβλυσμα, τὴ λυρική σου δόνηση,
τὴν αἰσθηματικὴ σου ὁμορφιά.

”Επαψες νὰ τὰ γράφης κι ἄρχισες νὰ τὰ κάνης βίωμα,
τρόπο ζωῆς κι ἀγάπης.

”Ὡ πόσον ὁμορφη μπόρεσες νὰ ὑψώσης ἀπὸ τὴ γῆ
πρὸς τὸν οὐρανὸ
τὴ ζωὴ σου!

”Ἐνα ποίημα ἦταν ἡ ζωὴ σου, ἕνα ποίημα
εὐγενικιᾶς ἀνθρωπιᾶς
καὶ ἀπρόσωπου ”Ερωτα!

ΤΟ ΨΗΛΟΤΕΡΟ ΣΚΑΛΟΠΑΤΙ

‘Ο δρόμος σου —
κ’ ἦταν ἴσιος, ὀλόϊσιος —
ἰθυποροῦσες πάντα —
κόπηκε ξαφνικὰ
καὶ βρέθηκες στὸ αἰώνιο χάος...
‘Ο δικός μου δρόμος —
ἀνήφορος κακόβατος —
συνεχίστηκε.
”Εφτασε κάπου ψηλότερα...
Ψηλότερα;
‘Υπάρχει κάτι ἄλλο
πιὸ ψηλὰ στεκούμενο
ἀπὸ τὴν πνευματικὴ μας
αἰθρία καὶ λευτεριά;
”Ἡ πιὸ βαθὺ
ἀπὸ τὴ γλυκυθυμία μας;

Αὐτὰ εἶχαν σταθῆ
ὁ φτωχὸς πλοῦτος μας
κ' ἡ ταπεινὴ μας δόξα.
Αὐτὰ, ποὺ δὲν θὰν τὰ θυσιάζαμε,
ποὺ δὲν θὰν τ' ἀλλάζαμε
μὲ κανένα ἄλλο
ἀγαθὸ τοῦ κόσμου τούτου.
Καὶ ποὺ δὲν πρόκειται νὰ παραλλαγοῦν
στὴ δικαίωση τοῦ Ἄλλου Κόσμου!
Λευτεριὰ καὶ γλυκυθυμία —
τὶ περισσότερο —
προσδοκοῦν οἱ Δίκαιοι
στὴ ζωὴ τὴν αἰώνια;
Πόσο θὰ χαιρόσουν, ἂν ζοῦσες,
νὰ μ' ἔβλεπες νὰ ζῶ καὶ ν' ἀνεβαίνω
τὸν κακόβατό μου ἀνήφορο!
Πόσο θὰ μοῦ παραστεκόσουν
στὶς δύσκολες ὥρες ποὺ πέρασα!

Θὰ σὲ ἱκανοποιοῦσε, εἶμαι βέβαιος
τοῦτο μονάχα:
"Ὅτι δὲν ἔχασα
(θυμᾶσαι πόσον
ἄφοβος ἦμουν πάντα)
οὔτε στιγμή τὸ θάρρος μου.
"Ὅτι δὲν ἔχασα
τὴν εὐπρέπεια καὶ τὴν εὐγένεια,
τὴ γαλήνη καὶ τὴν αἴσθησι τοῦ μέτρου.
"Ἐμεινα ἰσορροπημένος, ὅσο κι ἂν ψηλά,
χωρὶς ἴλιγγο καὶ χωρὶς ἔπαρση,
ἀφοσιωμένος μόνο στὸ χρέος.
Τοῦτο κι ὄχι τίποτε ἄλλο, τὸ ξέρω,
θὰ σὲ ἱκανοποιοῦσε.
"Ὅμως ἄλλο εἶναι αὐτό,
ποὺ θέλω τώρα νὰ σοῦ εἰπῶ.
Εἶναι τοῦτο:

“Όσο ψηλά κι ἂν βρέθηκα
εἶχα πάντοτε τὴν αἴσθησι
ὅτι πολὺ ψηλότερα στεκόταν ὁ Τάφος
ὅπου ἀναπαύεσαι, πλάι στοὺς Γονεῖς μας,
ἤρεμος, γαλήνιος, ὀλύμπιος,
βέβαιος ὅτι τίποτε πιά δὲν πρόκειται ποτὲ
ν’ ἀλλάξη...”

‘Ο Τάφος!

Αὐτὸς εἶναι τὸ ψηλότερο σκαλοπάτι
ποὺ μένει ἀκόμα ν’ ἀνεβῶ μιὰ μέρα.

Τὸ σκαλοπάτι πού,

ἀπὸ τὰ πρόσκαιρα ἀξιώματα τῆς ζωῆς

θὰ μὲ κατεβάσῃ, ἀνεβάζοντάς με,

στὴν αἰώνια ταπεινότητα τοῦ θανάτου.

ΤΟ ΚΛΕΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟ ΜΑΡΜΑΡΟ

Θέλω νὰ εἰπῶ στὸ Θάνατο:
— Σ' εὐχαριστῶ ποὺ μὲ ἄφησες
νὰ ἐκτελέσω ἄνετα κ' ἐξαντλητικὰ
τὸ καθῆκον μου στὴ Ζωή!
Τώρα, νά, εἶμαι δικός σου!
"Ἐτοιμος εἶμαι ν' ἀναλάβω τὴν ἐκτέλεση
τῶν καθηκόντων μου στὴ Ζωὴ τὴν "Ἄλλη.
Εἶμαι δικός σου ὅλος χαρά!
Θ' ἀναπαυθῶ πλάϊ στὴν καλὴ μου Μητέρα!
Πλάϊ στὸν ἀγνώριστο Πατέρα!
Καὶ πλάϊ σου, ἀλησμόνητε Ἀδερφέ!
Σ' ἔχουν τώρα καὶ Σένα μαζί τους.
Σὲ λίγο θὰ ἔχετε, ὅλοι σας, μαζί κ' ἐμένα.
"Ὅλοι σας!

“Ολη ἡ ἅγια Σύναξη τῶν προγόνων!
Τὶ μεγαλόπρεπη θὰ πρέπει νὰ ’ναι!
Τόσες Μητέρες! Τόσοι Πατέρες!
Τόσοι Πάπποι, Προσπάπποι!
Τόσες Βάβες, Προσβάβες!
“Ολος ὁ ἀχνὸς ἀπὸ τὸ αἷμα τῆς Γενιᾶς,
ὅλος ὁ ἀθέρας ἀπὸ τὸ χνῶτο της.
Τελευταῖοι-Τελευταῖοι κ’ ἐμεῖς!
’Εμεῖς ’Αδερφέ μου, θὰ ’μαστε
μόνον παιδιὰ! Αἰῶνια παιδιὰ!
Γιατὶ δὲν ἐγίναμε ποτὲ Πατέρες.
Γιατὶ ἡ καρδιά μας δὲν ἄλλαξεν! ”Ἐμεινε παιδιάτικη...
Καὶ κλείνοντας τὴν ὀξώπορτα πίσω μας
ἀπομείναμε ὀλομόναχοι —
ἀπορφανισμένα στερνοπαῖδια,
στὸν προαιώνιο τῆς πατριᾶς μας χῶρο!
“Οσο πῶφυγες κ’ ἐσὺ σὰν κρυφὰ καὶ σὰν
προμελετημένα
κι ἄφησες ὅλους τοὺς θησαυροὺς κι ὅλα τὰ χρέη
τῆς Γενιᾶς μας σ’ ἐμένα!
Γιατὶ τάχα βιάστηκες νὰ φύγης πρῶτος;
Δὲν τὸ ἄντεχες νὰ βαστάξης
τὶς πολύπικρες φροντίδες
τοῦ πιὸ στερνοῦ; Τοῦ στερνοθάνατου;

Μὲ πίστευες πιὸ δυνατόν, πιὸ ἱκανὸν
νὰ σβήσω ἐγὼ τὰ φῶτα τοῦ Σπιτιοῦ μας;
Καὶ νὰ ὀργανώσω τὴ Μεγάλῃ Κηδεῖα
γιὰ ὅλο τὸ σοῖ μας;
Δὲν ἀποδείλιασα ποτὲ στὴ ζωὴ μου, τὸ ξέρεις.
Δὲν θ' ἀποδειλιάσω καὶ τώρα.
Θὰ ἐτοιμάσω μόνος μου τὰ κόλλυβα.
Μόνος μου θὰ ζυμώσω τὰ ψυχούδια.
Θὰ μεταφέρω τὸ εἰκονοστάσι τοῦ Σπιτιοῦ
στὸν Τάφο μας, μόνος μου.
Καὶ θὰ ῥθω! Ἔρχομαι!
Προετοίμασέ μου ἓνα ὄμορφο λιμανάκι,
σὰν τοῦ Ἐπάχτου, ν' ἀποβιβαστῶ.
Δός μου τὸ χέρι σου τ' ἀκριβὸ νὰ πιαστῶ
γιὰ νὰ πατήσω στέρεα στὴν κρύα πέτρα.
Ἄοδήγησέ με γρήγορα στοὺς Ἄλλους,
κι ἄκουσέ με τὶ θὰ τοὺς εἶπῶ:
«Πρόγονοι σεβαστοί,
Ἄολομέλεια τῆς Γενιᾶς μας,
ἐγὼ κλείδωσα τὸ Σπίτι μας γιὰ πάντα
καὶ πῆρα τὸ χρυσὸ κλειδὶ μαζί μου.
Νὰ το! Σᾶς τὸ παραδίνω τιμημένο!
Κανεῖς ποτὲ δὲν θὰ τὸ ἀνοίξη τὸ Σπίτι πάλι.
Θὰ μείνη στὸν Αἰῶνα κατοικιὸ τῆς Μνήμης μας.

Ἐγὼ ἀνασήκωσα γιὰ τελευταία φορὰ
τὴ μαρμαρένια πλάκα:
«Τάφος οἰκογενειακός...»
Καὶ τῆς πρόσθεσα ἀσήκωτο βάρος:
Κανεὶς πιά δὲν θὰ τὴν ἀνασηκώση στὸ μέλλον!
Αὐτὸς ὁ Τάφος, ὁ Τάφος μας,
δὲν ἔχει πιά καμμιά δοσοληψία μὲ τὴ Ζωή!
Ἄνήκει μόνο στὸ θάνατο,
πού κι αὐτὸς δὲν ἔχει πιά
καμμιά δοσοληψία μὲ τὸ Σοῖ μας!
Λυτρωθήκαμε ὅλοι μας
κι ἀπ' τὴ Ζωή κι ἀπ' τὸ Θάνατο!
Πρόγονοί μου σεβαστοί,
Ὅλομέλεια τῆς Πατριᾶς μας,
ἔρχομαι νὰ σᾶς φέρω τὸ κλειδί,
πού δὲν ἔχει ἀντικλείδι!
Ἔρχομαι νὰ σᾶς βεβαιώσω
γιὰ τὴν αἰώνια ἀκινήσια τοῦ μαρμάρου,
πού δὲν περιμένει ἄλλο μας ὄνομα!
Ὁ στερνὸς ἐγὼ
ἔρχομαι νὰ παραδώσω στὸν Πρῶτο
τὸ Κλειδί καὶ τὸ Μάρμαρο!
Εἶναι ὁ Γενάρχης·
Εἶμαι τὸ στερνοπαῖδι.

Ἔχω τὴν ἐντολὴ τῆς Μοίρας
νὰ κελαηδῶ στὸ Ἄπειρο
τὴν τίμια διέλευση τῆς Γενιᾶς μας
ἀπὸ τὴν ἐπίγεια Πατρίδα
καὶ τὴν ὀλοκληρωτικὴ μετοικεσία της
στὴν Πατρίδα τῶν οὐρανῶν.»

Θυμήσου, ὅμως Ἀδερφέ μου,
ὅτι Σὺ, κι ὄχι ἐγώ,
ἦσουν ὁ στερνός.
Μοῦ παραχώρησες τὰ δικαιώματά σου.
Ἀνάλαβα τὰ χρέη σου.
Βοήθησέ με τώρα
νὰ παραδώσω στὸν Πατριάρχη μας
τὸ Κλειδί καὶ τὸ Μάρμαρο!
Συνόδεψέ με νὰ ψάλλουμε μαζὶ
στὸ Ἄπειρο
τὰ νεκρώσιμα τοῦ Βίου μας
καὶ τὰ Ἀναστάσιμα τῆς Μετοικεσίας μας.
Ἔρχομαι!

“Οπου ἐπῆγε πρῶτος
ὁ μικροαδερφὸς
βρῆκε Αἰώνιο Σκότος;
βρῆκε Αἰώνιο Φῶς;

Τῆ ζωῆ θυμᾶται
ἢ τῆ λησμονεῖ
καὶ ψυχοπλανᾶται
σ’ ἄβυσσο κενή;

Τοῦ μεταθανάτου
τὸ μυστήριον, ὦ, ναί!
”Αλυτο ἐδῶ κάτω,
”Αγνωρε Οὐρανέ!

Τρέμω μήπως — Οἶκτος! —
μένει — ὀμφὴ κακὴ —
ἄλυτο ἀμειλίκτως
καὶ στὸν Ἄδη ἐκεῖ!

“Οπου ἐπῆγε πρῶτος
ὁ μικροαδερφὸς
βρῆκε Αἰώνιο Σκότος;
βρῆκε Αἰώνιο Φῶς;

*Τῆς ζωῆς μου ἕως τὴν ἄκρη
τὸ πικρὸ θὰ στάζη δάκρυ·
μὰ σὰν πάλι σ' ἀντικρύσω
τί γλυκὰ ποὺ θὰ δακρῶσω!*

Η οικόγένεια Νόβα κατάγεται από τή Βίτσα τοῦ Ζαγοριοῦ τῆς Ἡπείρου, ὅπου σώζεται ἀκόμα τὸ προγονικό της σπίτι μὲ ἐπιγραφή: «Οἶκος Νόβα—1710». Ἡ οικόγένεια Ἀθανασιάδη κατάγεται κι αὐτὴ ἀπὸ τὸ Ζαγόρι, ἀπὸ τὸ χωριὸ Λεπτοκαρυά, ποῦ τότε ὀνόμαζαν Λιασκοβέτσι.

Στὴ Ναύπακτο ἡ οικόγένεια Νόβα ἐγκαταστάθηκε ἀμέσως μετὰ τὴν, καθυστερημένη, ἀπελευθέρωσή της ἀπὸ τὸν τουρκικὸ ζυγὸ, τὸ 1829. Εἶχεν ἔρθει ἀπὸ τὴν Τοσκάνα τῆς Ἰταλίας, ὅπου οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ Ἀλέξης, Παναγιώτης καὶ Χριστόδουλος, ἔμποροι πρῶτα στὰ Γιάννενα, εἶχαν ξενιτευτῆ, φεύγοντας τὴν καταδυνάστευση τοῦ Ἀλῆ-Πασσᾶ.* Ὁ μικρότερος ἀδελφός, Χριστόδουλος, ἦρθε καὶ ἔλαβε μέρος στὸν Ἱερὸν Ἀγώνα. Μνημονεύεται σὰν Γραμματεὺς ὀπλαρχηγῶν στὴν πολιορκία τῆς Ἀκρόπολης τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ ἐλεύθερη πιά πατρίδα προσεῖλκε καὶ τοὺς δύο ἄλλους ἀδελφούς. Συμβουλευτήκαν τοὺς Καποδίστρια (τοὺς εἶχαν τραπεζίτες στὴν Κέρκυρα) κ' ἐκεῖνοι τοὺς ὑποδείξανε νὰ ἐγκατασταθοῦν στὴ Ναύπακτο, πόλη ὀχυρωμένη, ὅπου εἶχεν ἤδη συγκεντρωθῆ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν Σουλιωτῶν (Τζαβελαῖοι, Μποτσαραῖοι, Βεϊκαῖοι, Πανομαραῖοι) καὶ πολλοὶ Παργινοὶ (Δημολιτσαῖοι). Ἀγόρασαν σημαντικὴ κτηματικὴ περιουσία στὴ Ναύπακτο, ἔχτισαν σπίτια. Φαίνεται ὅμως ὅτι σὰν ἔμπορικὸ κέντρο δὲν ἱκανοποιοῦσε τοὺς δραστή-

* Τὸ διαβατήριό τους, ποῦ σωζότανε ὡς τὸ 1944 στὸ πυρπολημένο τότε σπίτι, εἶχεν ἐκδοθῆ ἀπὸ τὸ Γκράν-Ντουκάτο τῆς Τοσκάνα.

ριους ἀκόμα Ἑπειρῶτες κεφαλαιούχους καὶ μετατόπισαν τὴν ἐμπορική τους ἔδρα στὴ γειτονική Πάτρα, χωρὶς νὰ πάρουν ἐκεῖ καὶ τὶς οἰκογένειές τους.

Στὰ 1835, συμμορία ἀνταρτῶν (ἀποστρατευθέντων ὀροφυλάκων) παραβίασε νύχτα, τὸ Νοβέικο σπίτι στὴ Ναύπακτο. Σκότωσε τὴ γριὰ Μητέρα τους κ' αἰχμαλώτισε τὴ σύζυγο τοῦ Παναγιώτη Νόβα, Χρυσή, (προμάμη τῶν ποιητῶν μας, καταγόμενη ἀπὸ τὸ Μονοδέντρι τοῦ Ζαγοριοῦ) καὶ τὴν ἐνιάχρονη κόρη τοῦ Ἀλέξη Νόβα, Εἰρήνη. Καὶ ἡ μὲν Χρυσή Νόβα ξέφυγε μὲ τέχνασμα ἀπὸ τὰ χέρια τῶν ληστῶν. Τὴν Εἰρήνη ὅμως τὴν ἐξαγοράσανε μὲ δραχμὲς 3.500, ποσὸν πολὺ μεγάλο γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Δημοτικὸ τραγούδι τοῦ χοροῦ («Κανέννας δὲν τὸ πάτησε τὸ Κάστρο τοῦ Ἐπάχτου») μνημονεῦει τὸ γεγονός.

Ἐπίσημα ἔγγραφα, σχετικὰ πρὸς αὐτό, δημοσιεύονται στὸν Πρόλογο τοῦ «Ἡμερολογίου Κασομούλη».

Πολὺ πιθανὸν ἡ περιπέτεια αὐτὴ νὰ ἦταν ἡ ἀφορμὴ ποὺ οἱ ἀδελφοὶ Νόβα, χωρὶς ν' ἀπαλλοτριώσουν τὴν περιουσία τους στὴ Ναύπακτο, ἔφυγαν καὶ πῆγαν στὴν Ἐρμούπολη τῆς Σύρου νὰ ἐμπορευτοῦν. (Στὴ σάλα τοῦ παλιοῦ σπιτιοῦ Νόβα στὴ Ναύπακτο ἦταν ἀναρτημένη μεγάλη φωτογραφία τῆς Ἐρμούπολης). Ὄταν ἀποσύρθηκαν ἀπὸ τὶς ἐκεῖ ἐπιχειρήσεις τους, χώρισαν καὶ τὴν κοινὴ τους περιουσία (ἀριθ. συμβολαίου 467/22.8.1843, συμβολαιογράφου Ἐρμουπόλεως Σύρου Ν.Γ. Ὑψηλάντη). Ὁ Ἀλέξης Νόβας ἐγκαταστάθηκε στὴν Ἀθήνα, ὅπου ἀγόρασε κτήματα καὶ ἔχτισε «βίλλα» στὸν ἐξοχικό, τότε, χῶρο τῆς σημερινῆς Πλατείας Ὀμονοίας. Τὴ μοναχοκόρη του Εἰρήνη ὑπάνδρευσε μὲ τὸν «Συνταγματάρχην τῶν Γενικῶν Ἐπιτελῶν» Τηλ. Βλασσόπουλο. Ὁ Παναγιώτης Νόβας ἐκράτησε τὴν περιουσία τῶν Πατρῶν καὶ τῆς Ναυπάκτου. Τὴ μοναχοκόρη του Βασιλικὴ (ποὺ μόλις εἶχεν ἀποφοιτήσῃ ἀπὸ τὸ Σχολεῖο Χίλλ, Ἀθηνῶν) ὑπάνδρευσε μὲ τὸν Γεώργιον Ἀθανα-

σιάδην, τοῦ ὁποίου εἶχεν ἐκτιμήσει τὴν σωφροσύνη καὶ τὴν τιμιότητα, ἠπειρώτην κι αὐτόν, ἀπὸ τὸ χωριὸ Λιασκοβέτσι (τὴ σημερινὴ Λεπτοκαρυὰ) τοῦ Ζαγοριοῦ, ὅπως καὶ στὴν ἀρχὴ ἀναφέραμε. Ὁ γάμος τους ἐγίνε τὸ 1847 στὴν Ἐρμούπολη, (Ἔπάρχει τὸ προικοσύμφωνον ἀριθ. (19116/25.1.1847 τοῦ Συμβολαιογράφου Ἐρμουπόλεως, Σύρου, Ἄνδρ. Δαυίδ) ἀλλὰ ἐγκαταστάθηκαν στὴ Ναύπακτο, ἔχοντας ἐπιχειρήσεις καὶ στὴν Πάτρα, ὅπου καὶ γεννήθηκε ὁ πατέρας τῶν ποιητῶν Θεμιστοκλῆς. Ἡ συγκατοίκηση τῶν οἰκογενειῶν Νόβα καὶ Γ. Ἀθανασιάδη καὶ τὸ γεγονός ὅτι ἡ περιουσιακὴ τους ἐπιφάνεια στὴ Ναύπακτο ἦταν ἤδη γνωστὴ ὡς «Νοβείικα», συντελέσανε στὸ νὰ μείνουν συνδεμένα τὰ δυὸ ὀνόματα (Ἀθανασιάδη-Νόβα), πὺ μὲ αὐτὰ σταδιοδρομήσανε οἱ δυὸ ἀδελφοί.

Ἡ Μητέρα τῶν ποιητῶν, ἡ Εὐδοκία, ἦταν Σισμανοπούλα ἀπὸ τὴν Ἀράχωβα τῆς Ναυπακτίας. Δωδέκατο παιδί τοῦ Νικολάου Γ. Σισμάνη, μοναδικοῦ, γιὰ μιὰ ὀρισμένη ἐποχὴ, ἀπογόνου τῆς παλιᾶς αὐτῆς Ρουμελιώτικης ἀρματωλικῆς κι ἀργότερα πολιτικῆς οἰκογένειας, τῆς ὁποίας ὁ Ἀλη-Πασσᾶς εἶχεν ἐξοντώσει ἀλληλοδιαδόχως πρὸ τοῦ 1821 ὅλα τὰ ἄρρενα μέλη, λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο δὲν ἔδρασε κατὰ τὸν Ἱερὸν Ἀγῶνα.* Ὁ Νικόλαος Σισμάνης, πάππος τῶν ἀδελφῶν, ἀπόγονος τοῦ Ἀρ-

* Οἱ ἐξοντωθέντες ἀπὸ τὸν Ἀλῆ - Πασσᾶ Σισμαναῖοι (ὁ Κώστας ἐφονεύθη κατὰ τὰ Ὀρλωφικά) εἶναι οἱ ἐξῆς:

Θανασοῦλας, κοντὰ στὸ χωριὸ Δορβιτσά,
Νικόλαος, στὸ χωριὸ Κοζίτσα (σήμερα Ἀμπελακιώτισσα),
Γιάννης καὶ Μῆτσος, στὰ Γιάννενα (περιγράφει ὁ Πουκεβίλ τὸν ἀποκεφαλισμὸ τους μέσα στὸ σαράϊ τοῦ Πασσᾶ. Σώζεται καὶ σχετικὴ χαλκογραφία τοῦ 1831).

Τέλος, ὁ Γιωργούλας, δολοφονηθεὶς στὴν Ἰθάκη, ὅπου εἶχε καταφύγει κατὰδικώμενος. Υἱὸς του ἦταν ὁ Νικόλαος (βλ. Ἄνδρέας Καρκαβίτσας, περιοδικὸν «Ἐστία» τοῦ 1890).

χηγοῦ τῆς Ρούμελης στὰ Ὀρλωφικά (1770) Κώστα Σισμάνη, ἦταν τότε ἀνήλικο παιδί, πού τὸ εἶχαν φυγαδεύσει, γιὰ νὰ σωθῆ ἀπὸ τὸν Ἀλῆ-πασᾶ, στὴν Κων)πολη. Ἀργότερα ἔγινε βουλευτῆς καὶ γεροϋσιαστής. Ἔλαβε μέρος στὴν ἐπανάσταση ἐναντίον, τοῦ Ὀθωνος. Δολοφονήθηκε στὸν Πλάτανο, Ναυπακτίας. Ἔτσι, κανένα ἀπολύτως ἀπὸ τὰ προγονικά ἄρρενα μέλη τῆς οἰκογένειας Σισμάνη δὲν ἔλαβε φυσικὸ θάνατο. Ὅλοι «ἐπῆγαν ἀπὸ βόλι», ὅπως γράφει σ' ἓνα τοῦ ποίημα ὁ Γ. Ἀθάνας.

Ἀπὸ τὰ ἔξι ἀγόνια τοῦ Νικολάου Σισμάνη, (πού εἶχε ὑπανδρευθῆ τὴν Αἰκατερίνη, κόρη τοῦ ὀπλαρχηγοῦ Γιάννη Μακρυγιάννη, τοῦ Κραββαρίτη) τὰ δύο (Γεώργιος καὶ Περικλῆς) ἔγιναν πολλές φορές βουλευταί. Τὰ ἄλλα τρία (Θανασοῦλας, Μῆτσος καὶ Κωσταντάκης (ἀπόστρατος ἀξιωματικὸς ὁ τελευταῖος) ἔγιναν Δήμαρχοι καὶ τέλος, ὁ νεώτερος ὄλων (Ἰωάννης) σταδιοδρομήσας στὸ στρατὸ ἔφθασε στὸ βαθμὸ τοῦ Ἀντιστρατήγου. Τὰ ἔξι κορίτσια τοῦ παντρεύτηκαν μὲ τοὺς Γιολδάσην, Γαρδίκαν, Τούλαν, Παναγιωτόπουλον, Λοῦρον καὶ Ἀθανασιάδην Νόβαν.

Σισμάνης ἀπὸ μητέρα ἦταν καὶ ὁ περίφημος λαγουμιτζῆς καὶ γενναῖος πολεμιστῆς τοῦ 1821 Παναγιώτης Σωτηρόπουλος, ἥρωας τῆς Κλείσοβας, ἀρχηγὸς τῆς φρουρᾶς τῆς ὡς τὴν ἀφίξη ἐκεῖ τοῦ Κίτσου Τζαβέλλα. Γράφεται ὅτι αὐτὸς ἐσημάδεψε (ἦταν λαμπρὸς σκοπευτῆς) καὶ σκότωσε τὸ γαμπρὸ τοῦ Ἰμπραήμ καὶ ἀρχηγὸν τῆς ἐφόδου κατὰ τῆς Κλείσοβας Γάλλον ἐξωμότην Χουσεῖν Μπέην, γεγονός πού συντρίψε τὸ ἠθικὸ τῶν Αἰγυπτίων καὶ συντέλεσε κατὰ μέγα μέρος στὴν τελικὴ νίκη τῆς Ἑλληνικῆς φρουρᾶς.

Ἀπὸ τὸ ποίημα «Κλείσοβα» τοῦ Γεωργίου Ζαλοκώστα, ἀγωνιστῆ κ' ἐκείνου στὸ Μεσολόγγι, ἀποσποῦμε τὰ ἀκόλουθα τετράστιχα:

.....
Εἰς μίαν ἐν τούτοις τῶν λέμβων τοῦ στόλου
γαμβρὸς τοῦ Πασᾶ εἷς, πρωτεύων τῶν ἄλλων,
ἀνέκυπτεν ὄπισθεν τοῦ τηλεβόλου
προστάζων ἢ βλέπων τῆς μάχης τὸν σάλον.

Τὸ τέρας! κτηνώδη λατρείαν ἠσιπάσθη
ἀφήσας τὸ μύρον τῆς πρώτης θρησκείας,
καὶ περιτμηθεὶς Σολιμὰν ὠνομάσθη
ὁ φαῦλος, ὁ νόθος υἱὸς τῆς Γαλλίας.

Ὁ ἥρωρ Σουσμάνης τὸν εἶδε καὶ τάσσει
λαμπάδα μεγάλην εἰς τὴν ἐκκλησίαν,
ἂν εἰς τοῦ ἀπίστου τὸ μέτωπον φθάσῃ
νὰ ρίψῃ θανάσιμον σφαῖραν του μίαν.

Εἰς τοὺς οὐρανοὺς εἰσηκούσθ' ἡ εὐχή του.
ὁ ἄπιστος πίπτει νεκρὸς εἰς τὸ πλοῖον...
Εἰς κόλασιν ἄδου κατέβ' ἡ ψυχὴ του
τὸ σῶμα λιποῦσα αἰμόφυρτον, κρῦον.

.....

Ὁ ἐπιμεληθεὶς τὴν ἔκδοσιν τῶν «Ἀπάντων» τοῦ Γ. Ζαλοκώστα
ὑπὸ τοῦ Συλλόγου Ὁφελίμων Βιβλίων, Κ. Καιροφύλας, σὲ πα-
ραπεμπτικὴ ὑποσημείωση ἐπεξηγεῖ: «Ὁ ἐκ Κραββάρων ἀν-
δρεῖος Π. Σωτηρόπουλος κατήγετο ἐκ τοῦ γένους τῶν Σισμα-
ναίων».

Ὁ Παν. Σωτηρόπουλος σκοτώθηκε μαχόμενος ἡρωικὰ
ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην στὴν πολιορκία τῶν Ἀθηνῶν.

Δεκαοχτὼ μόλις μῆνες μετὰ τὸ γάμο της μετὰ τὸν Θεμιστο-
κλῆ Ἀθανασιάδη Νόβα, ἡ Εὐδοκία Σισμάνη χήρεψε (23 Αὐ-

γούστου 1894). Χήρεψε και δέν ξαναπαντρεύτηκε... Ἀφοσιώθηκεν ἀποκλειστικά στα δυὸ παιδιά της, πού τὸ μεγάλο ἦταν ἑνάμισι χρόνου καὶ τὸ δεύτερο ἀγέννητο. Ἔκανε μίνα τὴν Κυρά-Βασιλική, τὴν πεθερά της, καὶ προστάτη τῶν ὀρφανῶν της τὸν ἀδερφὸ τοῦ ἀντρός της, τὸν καλὸ Μπάρμπα-Πάνο. (Ὁ τελευταῖος παντρεύτηκε λίγο ἀργότερα, τὸ 1897 νομίζω, τὴν κόρη τοῦ Καπετάν-Γιάννη Μητρόπουλου ἀπὸ τὸ Γαλαξίδι.) Καὶ ἀποτέλεσαν ὅλοι μαζί μίαν οἰκογένεια ἀρχοντική ἀπὸ ἐκεῖνες τοῦ καλοῦ καιροῦ, πού σπάνια γνωρίζει ἡ ἐποχή μας, μίαν οἰκογένεια δεμένη μὲ παράδοση πατριαρχική, ἀλληλοσεβασμὸ καὶ ἀγάπη. Ὅπως ποτὲ δέν εἶναι ἀπίκρανη ἡ ἀνθρώπινη ζωὴ, πικρὴ δοκιμασία τους στάθηκε πού ὁ Μπάρμπα-Πᾶνος εἶχε χάσει πρόωρα καὶ τὴ γυναῖκα του καὶ τὰ μικρὰ παιδιά του.

Εἶναι ἀπὸ τὶς περίεργες συμπτώσεις τῆς Μοίρας, ὅτι, ἔπειτα ἀπὸ ἕναν αἰῶνα, ὁ Γεώργιος Ἀθανασιάδης Νόβας, τελευταῖος ἀπόγονος, ἐνυμφεύθη τὴν Μαρίαν Σ. Βούλγαρη, κόρην Ἑπειρωτικῆς, ἐπίσης, οἰκογένειας, ἀπὸ πολλὰ χρόνια ἐγκαταστημένης, ὅπως παλαιότερα οἱ Νοβαῖοι, στὴν Ἰταλία (Ρώμη).

Σ. Α.

ΤΟ
“ΑΣΤΕΓΝΩΤΟ ΔΑΚΡΥ,,
ΤΟΥ Γ. ΑΘΑΝΑ
ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΣΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
«ΚΛΑΠΑΚΗΣ», ΤΟ ΜΑΪΟ ΤΟΥ 1971
ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΕΦΙΛΟΤΕΧΝΗΣΕ
Ο ΚΩΣΤΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΡΓΑ ΤΟΥ Γ. ΑΘΑΝΑ

ΠΡΩΤΟΝΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ	Ποιήματα
ΑΓΑΠΗ ΣΤΟΝ ΕΠΑΧΤΟ	Ποιήματα
ΚΑΙΡΟΣ ΠΟΛΕΜΟΥ	Ποιήματα
ΤΟ ΠΡΑΣΙΝΟ ΚΑΠΕΛΛΟ	Νουβέλα
ΔΕΚΑ ΕΡΩΤΕΣ	Διηγήματα
ΕΙΡΜΟΣ	Ποιήματα
ΑΠΛΟΪΚΕΣ ΨΥΧΕΣ	Διηγήματα
ΔΡΟΣΕΡΟΙ ΚΑΗΜΟΙ	Ποιήματα
ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΩΝ ΒΟΥΝΩΝ	Ποιήματα
ΕΥΔΟΚΙΑ	Ποιήματα
ΒΑΘΙΕΣ ΡΙΖΕΣ	Διηγήματα
ΤΙΜΙΑ ΔΩΡΑ	Ποιήματα
ΑΣΤΕΓΝΩΤΟ ΔΑΚΡΥ	Ποιήματα

Copyright 1971 Γεωργίου Ἀθανασιάδη Νόβα, ἀκαδημαϊκοῦ